

Tretje izredno splošno zasedanje
škofovske sinode

SINODALNO POROČILO
Relatio synodi

Cerkveni dokumenti
145

Tretje izredno splošno zasedanje škofovske sinode
SINODALNO POROČILO
Pastoralni izzivi družine v kontekstu evangelizacije

**Tretje izredno splošno zasedanje
škofovske sinode**

SINODALNO POROČILO

RELATIO SYNODI

**Pastoralni izzivi družine
v kontekstu evangelizacije**

VPRAŠANJA- DOMANDE

Družina
Ljubljana
2015

CERKVENI DOKUMENTI 145

Tretje izredno splošno zasedanje škofovske sinode
SINODALNO POROČILO – VPRAŠANJA
Pastoralni izzivi družine v kontekstu evangelizacije

Izvirnik

III Assemblée Generale Straordinaria del Sinodo dei Vescovi
RELATIO SYNODI – DOMANDE
La vocazione e la missione della famiglia – Linementa 2014

© Sinodo dei vescovi, Roma

© Družina, d. o. o, Ljubljana

Urednik: Rafko Valenčič

Prevod: Anton Štrukelj, Rafko Valenčič

Spremna beseda: Andrej Glavan

Lektoriral: Janez Zupet

Redakcija: Rafko Valenčič in Igor Bahovec

Grafična priprava: Družina d. o. o,

Zanjo: Tone Rode

Naklada: 1.500 izvodov

Cena : 7.50 evra

Tisk: Tiskano v Sloveniji

Ljubljana: 2015

Vse informacije o knjigah založbe Družina
najdete na spletni strani: www.druzina.si

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

27-46-45

27-766-45

SINODALNO poročilo = Relatio synodi : pastoralni izzivi družine v kontekstu evangelizacije : domande = vprašanja : tretje izredno splošno zasedanje škofovske sinode / [uredil Rafko Valenčič ; prevod Anton Štrukelj, Rafko Valenčič ; spremna beseda Andrej Glavan]. - Ljubljana : Družina, 2015. - (Cerkveni dokumenti ; 145)

Prevod dela: Relatio synodi - domande

ISBN 978-961-04-0133-9

1. Vzp. stv. nasl. 2. Valenčič, Rafko

277490176

SPREMNA BESEDA

V roki imate knjižico končnega poročila izredne škofovske sinode. Papež Frančišek je v sklepnem govoru omenil, da naj se vse, kar smo slišali na sinodi ali je bilo objavljeno, prede-luje in naj zori na škofovskih konferencah in naj bo nekakšno pripravljeno gradivo za pripravo na redno škofovsko sinodo, ki bo prihodnje leto od 4. do 25. oktobra v Rimu.

Pred kratkim mi je dejal neki škof, ki se je udeležil že šestih škofovskih sinod, da še nobena ni bila tako živahna, skoraj burna, kot prav zadnja izredna sinoda o družini, ki je trajala od 4. do 19. oktobra 2014. To trditev potrjuje tudi dejstvo, da je redkokateri cerkveni dogodek v medijih požel toliko pozornosti kot prav ta sinoda. Najbrž je bilo tolikšno zanimanje zato, ker vsi vedo ali vsaj slutijo, da je družina tisti temelj, na katerem družba in pravzaprav tudi Cerkev stoji ali slej ko prej propade.

Objavljeno besedilo ne bo dalo podobe celostnega sinodalnega dogajanja, saj je 62 točk začasnega sklepnega dokumenta le odsev tega, kar se je v resnici dogajalo. Skupaj s prvim poročilom, ki je povzelo vsa poročila škofov, ki smo jih sinodali podali v prvih štirih dneh, pa daje sliko o razmerah, stanju, okoliščinah in ranah, ki jih doživljata družina in zakon.

Svetovni in tudi nekateri slovenski mediji so poročali, da je sklepno poročilo, ki je res doživelo nekatere dopolnitve, poraz papeža Frančiška in napredne struje, zbrane okrog kardinala Walterja Kasperja, ki je bil glavni poročevalec na februar-skem konzistoriju kardinalov. Tedaj je nakazal vprašanja, na katera naj bi obe škofovski sinodi, izredna in redna, skušali odgovoriti. Sklepi gotovo niso papežev poraz. On je odločno zagovarjal sinodalnost. V kratkem uvodnem nagovoru je dejal, naj govorimo odkrito, pogumno, a tudi spoštljivo poslušamo drug drugega. Zato gotovo ne velja ocena nekaterih naših

medijev, da so bili nazadnjaki proti »novemu vetru« papeža Frančiška.

Papež se med sinodo ni nikoli oglasil, da bi se odzval ali zavzel svoje stališče do posamičnih mnenj. V sklepnem nagovoru, ki je zelo pomemben in zgovoren, pa je dejal, da je bila odkrita razprava za laični svet in za nekatere škofo majhen šok, ne pa zanj. Še več, rekel je, da je zelo hvaležen, ko nas je poslušal in spremljal. Ob poslušanju pravih pastirjev je doživel globoko tolažbo, prav tako, ko je poslušal pričevanje družin, ki so z nami delile lepoto in veselje zakonskega in družinskega življenja.

V sklepnem nagovoru je še dejal, da bi ga »zelo skrbelo in žalostilo, če bi se vsi strinjali ali molčali o lažnem miru. Tako pa sem – z veseljem in priznanjem – videl in poslušal govore in nastope polne vere, pastoralne in znanstvene gorečnosti, modrosti, odkritosrčnosti, poguma in prostodušnosti. Čutil sem, da imamo pred očmi dobro Cerkve, družino in ‚najvišji zakon je zveličanje duš‘ ‚suprema lex – salus animarum‘.«

Govoril je, da je doživljal tudi trenutke potrnosti in jih nekaj naštel:

- skušnjavo nasprotujoče togosti, zapiranja v črko, ko se nekateri ne pustijo presenetiti Bogu,

- skušnjavo uničujoče dobrohotnosti (progresistov), ki v imenu ranljivega usmiljenja povija rane, ne da bi jih prej oskrbela in pozdravila, in se ukvarja s simptomi, ne pa z vzroki in izvori bolezni,

- skušnjavo stopiti s križa in ukloniti se miselnosti tega sveta,

- skušnjavo, da bi zanemarili zaklad vere (depositum fidei) ter se imeli za lastnike in gospodarje le tega, ne pa za varuhe,

- skušnjavo, da bi spremenili kruh v kamen, da bi ga metali v grešnike, v šibke in bolne ...

Naj objava besedila sinodalnega poročila in dodatnih vprašanj spodbudi vse, ki se zavedajo pomembnosti družine, usodnosti mnogih ran in pretresov, ki jih preživlja; člane župnijskih pastoralnih svetov in vse, ki so dejavni v pripravi na zakon, k premišljevanju o tem, kako pomagati mladini, da

se bo pripravila na zakon. Člani zakonskih skupin pa naj se poglobijo v tako imenovani evangelij družine, da bi z lepim in zdravim družinskim življenjem še bolj pričevali o lepoti krščanskega zakona in družine.

*msgr. Andrej Glavan
novomeški škof,
predsednik SŠK
in udeleženec izredne škofovske sinode o družini*

Opomba:

Glasovanje posameznih členov Sinodalnega poročila (Relatio Synodi) Navzočih je bilo 183 sinodalnih očetov. Vzdržani glasovi niso navedeni.

Glasovanje: placet = za; non placet = proti.

UVOD

1. Škofovska sinoda, zbrana ob papežu, se obrača na vse družine po svetu z njihovim veseljem, z njihovimi skrbmi in upi. Posebej pa čuti dolžnost, da se zahvali Gospodu za velikodušno zvestobo, s katero mnoge krščanske družine odgovarjajo na svojo poklicanost in svoje poslanstvo. Družine to storijo z veseljem in v veri, tudi če na svoji poti kot družine naletijo na ovire, nerazumevanje in trpljenje. Celotna Cerkev in ta sinoda izreka tem družinam spoštovanje, zahvalo in spodbudo. Pri molitvenem bedenju na Trgu sv. Petra, 4. oktobra 2014, je papež Frančišek ob pripravi na sinodo o družini preprosto in stvarno spomnil za središčnost izkušnje družine v življenju vsakega človeka. Rekel je: »Sedaj se že spušča večer na našo skupnost. Ob tej uri se radi vrnemo domov, se skupaj usedemo k mizi, v globoki povezanosti. Krepča nas dobro, ki smo ga storili in prejeli, in srečanja, ki ogrevajo in poživljajo srce – kakor dobro vino, ki v človekovih dneh že vnaprej naznanja praznik brez zatona. Večer je tudi najtežja ura za tistega, ki se sooča s svojo samoto, v bridkem mraku razočaranj in neuspelih načrtov. Koliko ljudi življenje tlači v slepo ulico obupa, zapuščenosti ali celo zamere. V koliko hišah manjka vino veselja in s tem okus in modrost življenja (...) Enim in drugim dajemo nocoj glas s svojo molitvijo, z molitvijo za vse.«

(za 175 / proti 1)

2. Družina je naročje veselja in preizkušenj, globokih čustev in odnosov, ki so včasih ranjeni. Družina je v resnici »šola človečnosti« (prim. CS 52) in čutimo, kako zelo jo potrebujemo. Kljub mnogim znamenjem krize družine kot institucije v raznih okoljih »svetovne, globalne vasi« ostaja želja po družini živa, zlasti med mladimi. Ta želja krepki Cerkev, izkušeno v človečnosti in zvesto svojemu poslanstvu, da neutru-

dno in z globokim prepričanjem oznanja »evangelij družine«. Ta evangelij, ki ji je zaupan z razodetjem Božje ljubezni v Jezusu Kristusu, so neprekinjeno posredovali cerkveni očetje, učitelji duhovnosti in cerkveno učiteljstvo. Družina ima za Cerkev izreden pomen. V času, ko so vsi verniki povabljeni, da bolj kot nase mislijo na druge, je potrebno, da vnovič odkrijemo družino kot pomemben dejavnik evangelizacije. Pri tem mislimo na misijonarsko pričevanje toliko družin.

(za 197 / proti 0)

3. Rimski škof je naročil škofovski sinodi, naj na izrednem zasedanju oktobra 2014 preiščuje o odločilni in dragocejni resničnosti družine, da bi te misli poglobila na rednem zasedanju oktobra 2015, kakor tudi vse leto med obema sinodalnima dogodkoma. »Že samo snidenje (convenire in unum) ob rimskem škofu je milostni dogodek, v katerem se izraža škofovska zbornost na poti duhovnega in pastoralnega razločevanja.« Tako je papež Frančišek (v nagovoru 4. oktobra 2014, op. Prev.) opisal sinodalno izkušnjo in nakazal dolžnost dvojnega poslušanja: poslušati je treba znamenja Boga in zgodovino ljudi, in sicer v dvojni in enoviti zvestobi, ki izhaja iz tega.

(za 178 / proti 1)

4. V luči tega nagovora smo zbrali izsledke svojih premislekov in pogovorov v naslednjih treh delih: (1) poslušanje, da bi mogli spoznati resničnost današnje družine v večplastnosti njene svetlobe in senc; (2) pogled na Kristusa, da bi z novo svežino in navdušenjem preiščevali o tem, kar nam razodetje, posredovano v veri Cerkve, pove o lepoti, vlogi in dostojanstvu družine; (3) soočenje v luči Gospoda Jezusa, da bi prepoznali, kako moremo dati Cerkvi in družbi nove pobude v njenem prizadevanju za družino, utemeljeno na zakonu med možem in ženo.

(za 180 / proti 2)

Prvi del

POSLUŠANJE: KONTEKST IN IZZIVI GLEDE DRUŽINE

Družbeno-kulturni kontekst

5. Zvesti Kristusovemu nauku gledamo na stvarnost današnje družine v njeni kompleksnosti, z njenimi svetlimi in senčnimi platmi. Mislimo na starše, na stare starše, na brate in sestre, na bližnje in daljne sorodnike in na vez med dvema družinama, ki ju povezuje vsak zakon. Antropološko-kulturna sprememba danes vpliva na vse vidike življenja in terja analitičen in raznovrsten pristop. Najprej je treba poudariti pozitivne vidike: večjo svobodo izražanja in boljše priznavanje pravic žene in otrok, vsaj v nekaterih delih sveta. Po drugi strani pa je treba prav tako upoštevati rastočo nevarnost, ki se odraža v čezmernem individualizmu, ki škoduje družinskim vezem in vodi k temu, da gleda na člane družine kot na otoke. V nekaterih primerih tako prevladuje predstava posameznika, ki se ravna samo po svojih željah, kakor da bi bil sam na svetu. Temu se pridružuje še kriza vere, ki je dosegla številne katoličane in je pogosto vzrok krize zakona in družine.

(za 177 / proti 3)

6. Ena največjih oblik uboštva današnje kulture je osamljenost kot posledica odsotnosti Boga v življenju ljudi in krhkosti odnosov. Poleg tega obstaja splošen občutek nemoči spričo družbenogospodarske stvarnosti, ki se pogosto konča s tem, da uničuje družine. To velja recimo glede vedno večje revščine in negotovosti glede zaposlovanja, kar ljudje včasih doživljajo kot pravo moro, ali pa zaradi velikih finančnih težav, kar mlade gotovo ne spodbuja k sklepanju poroke. Družine se

pogosto čutijo zapuščene zaradi brezbržnosti in premajhne pozornosti družbenih ustanov. Negativne posledice družbene organiziranosti so vidne povsod: od demografske krize do vzgojnih težav, od omahovanja pri sprejemanju še nerojenega življenja do dojemanja starih ljudi kot bremena, vse do širjenja čustvene hladnosti, ki včasih vodi v nasilje. Država mora ustvariti pravne in delovne razmere, ki bodo zagotovile mladim prihodnost in jim pomagale pri njihovem načrtovanju osnovanja družine.

(za 175 / proti 5)

7. Nekateri kulturni in verski konteksti predstavljajo posebne izzive. V nekaterih družbah še obstaja mnogoženstvo, v nekaterih tradicionalnih okoljih pa običaj »zakona po etapah«. V drugih okoljih ohranjajo navado kombiniranih zakonov (matrimoni combinati). V deželah, kjer je katoliška Cerkev v manjšini, obstajajo številni versko mešani zakoni z različnimi kulturami in z vsemi znanimi težavami glede pravne ureditve, krsta in vzgoje otrok kakor tudi glede medsebojnega spoštovanja zaradi različnosti vere. V teh zakonih lahko nastopi nevarnost relativizma ali brezbržnosti. Lahko pa tudi pospešujejo ekumenskega duha in medverski dialog v harmoniji različnih religij, ki živijo na istem prostoru. V mnogih območjih, ne le na Zahodu, je dokaj razširjeno sobivanje parov pred poroko ali pa tudi skupno življenje brez namena, da bi tej zvezi dali institucionalno vez. Temu se pogosto pridružuje civilna zakonodaja, ki omalovažuje zakon in družino. Zaradi sekularizacije se je v mnogih delih sveta močno oslabil povezanost z Bogom, vera pa ni več skupna družbena dobrina.

(za 170 / proti 9)

8. Veliko otrok se rodi zunaj zakona, zlasti v nekaterih deželah. Mnogi otroci nato odraščajo samo z enim od staršev ali v razširjeni ali na novo oblikovani družini. Število ločitev narašča in neredko prihaja do takšnih odločitev samo zaradi ekonomskih razlogov. Otroci so pogosto predmet prepira med starši in so prave žrtve družinskih razprtij. Očetje so pogosto odsotni, ne le zaradi ekonomskih razlogov; odsotni

so prav tam, kjer bi bilo potrebno, da odločneje prevzamejo odgovornost za otroke in družino. Dostojanstva žene je treba še naprej ščititi in pospeševati. V številnih kontekstih je žena danes dejansko izpostavljena zapostavljanju, materinstvo pa je pogosto diskreditirano, namesto da bi bilo deležno spoštovanja. Ne smemo pozabiti na vedno večje nasilje nad ženskami, včasih na žalost tudi znotraj družine, v nekaterih kulturah pa je zelo razširjeno pohabljanje rodil. Spolno izrabljanje otrok je ena izmed najbolj sramotnih in sprevrženih stvarnosti današnje družbe. Tudi družbe, v katerih divja nasilje zaradi vojne, terorizma ali organiziranega kriminala, doživljajo, da se položaj družin slabša. V velemestih in na njihovih obrobjih narašča tako imenovani pojav otrok na cesti. Migracije (preseljevanje) so nadaljnja značilnost časa, s katerimi se moramo soočiti in jih reševati z vsemi njihovimi obremenitvami za družino.

(za 179 / proti 1)

Pomembnost čustvenega življenja

9. V mnogih delih v orisanem družbenem kontekstu sveta posamezniki čutijo vedno večjo potrebo, da bi bolj skrbeli za lastno osebo, se globlje poznali, živeli v večjem sozvočju s svojimi čustvi in zavestjo ter iskali boljše prijateljske odnose. To upravičeno teženje lahko v njih prebudi željo, da bi si bolj prizadevali za odnose ustvarjalnega podarjanja in medsebojne rasti, odgovorne in solidarne odnose, kakršni so v družini. Toda nevarnost individualizma in skušnjava, da bi živeli sebično, sta velika. Cerkev je poklicana, da pomaga zakonskim parom pri čustvenem dozorevanju in pri razvoju njihove čustvene povezanosti, in sicer s tem, da pospešuje pogovor, krepost in zaupanje v usmiljeno Božjo ljubezen. Popolna predanost, ki jo terja krščanski zakon, je lahko močno sredstvo zoper skušnjave sebičnega individualizma.

(za 171 / proti 8)

10. V današnjem svetu ne manjka kulturnih teženj, ki se zdi, da propagirajo čustveno življenje brez meja, kjer naj bi

raziskali vse strani, tudi najbolj kompleksne. Zato je čustvena krhkost aktualnejša kakor kdajkoli. Obstaja narcistična, nestanovitna in spremenljiva čustvenost, ki posamezniku ne omogoča vedno doseči čustvene zrelosti. Skrb zbuja razširjenost pornografije in prodajanja telesa, čemur daje potuho zloraba interneta. Obžalovati je treba položaj ljudi, ki so prisiljeni v prostitucijo. V tem kontekstu so **pari** včasih negotovi, omahujejo in le s težavo najdejo način, kako dozorevati. Zato številni obtičijo v prvotnem stanju svojega čustvenega in spolnega življenja. Kriza zakonskih odnosov slabi družino in ima lahko zaradi ločitev in razvez hude posledice za odrasle, otroke in celotno družbo, ko slabi posameznika in družbene vezi. Tudi demografsko nazadovanje, ki ga povzroča rojstvom sovražna miselnost in svetovna politika glede reproductivnega zdravja, vodi ne le v položaj, kjer ni več zagotovljeno ravnovesje med generacijami, ampak sčasoma tudi v tveganje gospodarskega obubožanja in izgube zaupanja v prihodnost. Razvoj biotehnologije je močno vplival tudi na rodnost.

(za 174 / proti 8)

Izziv za pastoralo

11. V tem kontekstu Cerkev čuti dolžnost, da pove besedo resnice in upanja. Izhajati moramo iz prepričanja, da človek prihaja od Boga, zato more premislek, ki zastavlja velika vprašanja o pomenu človekovega bivanja, spričo najglobljih pričakovanj človeštva pasti na rodovitna tla. Velike vrednote krščanskega zakona in družine ustrezajo tistemu iskanju, ki preveva vsako človeško bivanje tudi v času, zaznamovanem z individualizmom in uživaštvom (hedonizmom). Sprejeti moramo ljudi v njihovem dejanskem bivanju, pomagati jim moramo pri njihovem iskanju, jih hrabriti v njihovem hrepeneju po Bogu in njihovi želji, da bi se v polnosti čutili kot del Cerkve, tudi tiste, ki so doživeli brodolom in so v brezupnem položaju. Krščansko oznanilo vedno vsebuje resničnost in moč usmiljenja in resnice, ki sta v Kristusu eno in isto.

(za 173 / proti 6)

Drugi del

POGLED NA KRISTUSA: EVANGELIJ DRUŽINE

Pogled na Kristusa in Božja pedagogika v zgodovini odrešenja

12. »Če hočemo svoje korake zares preveriti na tleh sodobnih izzivov, je odločilen pogoj, da svoj pogled trdno usmerimo na Jezusa Kristusa, da ostajamo v zrenju in češčenju njegovega obličja (...). Kajti vsakokrat ko se vračamo k izviru krščanskega izkustva, se odpirajo nova pota in neslutene možnosti« (Papež Frančišek, Nagovor 4. oktobra 2014). Jezus je z ljubeznijo in nežnostjo gledal na moške in žene, ki jih je srečal. Njihove korake je spremljal z resnico, potrpežljivostjo in usmiljenjem, ko jim je oznanjal zahteve Božjega kraljestva.
(za 176 / proti 3)

13. Ker je red stvarjenja naravnan na Kristusa, moramo – ne da bi ju ločevali – razlikovati različne ravni, po katerih Bog posreduje človeštvu milost svoje zaveze. Po Božjem vzgojnem načrtu se ta stvariteljski red postopno razvija k odrešenju. Božja pedagogika za ljudi je v tem, da stvariteljski red postopno razvija v red odrešenja. Tako je treba tudi novost krščanskega zakramenta zakona pojmovati v nepretrganosti naravnega zakona od začetka zgodovine človeštva. Tako spoznavamo Božji odrešenjski načrt tako v stvarjenju kakor tudi v krščanskem življenju. V stvarjenju: ker je bilo vse ustvarjeno po Kristusu in zanj (prim. Kol 1,16), naj tudi kristjani »z veseljem in spoštovanjem odkrivajo v teh izročilih skrita semena Besede. A hkrati naj bodo pozorni na globoko preobrazbo, ki nastaja v osrčju teh narodov« (M 11). V

krščanskem življenju: kolikor je kristjan s krstom včlenjen v Cerkev, po posredovanju tiste domače Cerkve, ki je družina, vstopa v tisti »dinamičen proces korak za korakom v skladu z napredujočim sprejemanjem Božjih darov« (Janez Pavel II., *Apostolsko pismo o družini – Familiaris consortio*, 9; okrajšano OD – FC), z nenehnim spreobračanjem k ljubezni, ki odrešuje od greha in podarja polnost življenja.

(za 174 / proti 7)

14. Jezus sam potrjuje neločljivo zvezo moža in žene, ko govori o stvariteljskem načrtu za človeško zakonsko dvojico. Pravi: »Zaradi vaše trdosrčnosti vam je Mojzes dovolil odpustiti vaše žene. V začetku pa ni bilo tako« (Mt 19,8). Neločljivosti zakona (»Kar je Bog združil, tega naj človek ne loči«, Mt 19,6) ne smemo razumeti kot človeku naloženega »jarma«, ampak kot »dar« ljudem, združenim v zakonu. Na ta način Jezus pokaže, kako Božja dobrohotnost vedno spremlja pot ljudi, ozdravlja otrdela srca in jih spreminja s svojo milostjo ter jih po poti križa usmerja k njihovemu izvoru. Evangelij jasno pokaže Jezusov zgled, ki je vzorec (paradigma) za Cerkev. Jezus sam je sprejel družino, na svatbi v Kani je storil svoj prvi čudež, širil je oznanilo o pomenu zakona kot polnosti razodetja, ki vnovič vzpostavlja prvotni Božji načrt (Mt 19,3). Hkrati pa je uresničeval oznanjeni nauk in pokazal pomen usmiljenja. To jasno izhaja iz srečanja s Samarijanko (Jn 4,1–30) in prešuštnico (Jn 8,1–11). Tu Jezus, poln ljubezni do grešnega človeka, vodi h kesanju in spreobrnjenju kot pojoju za odpuščanje (»Pojdi in odslej ne greši več.«).

(za 164 / proti 18)

Družina v Božjem odrešenjskem načrtu

15. Besede o večnem življenju, ki jih je Jezus zapustil svojim učencem, vključujejo nauk o zakonu in družini. Jezusov nauk nam omogoča spoznanje Božjega načrta v treh temeljnih etapah. Na začetku je prvotna družina, s katero je Bog Stvarnik ustanovil prvotni zakon med Adamom in Evo kot trdno podlago za družino. Bog človeka ni ustvaril samo kot

moža in ženo (1 Mz 1,27), ampak ju je tudi blagoslovil, da bi bila rodovitna in bi se množila (1 Mz 1,28). Zato bo »mož zapustil očeta in mater in se pridružil svoji ženi in bosta eno meso« (1 Mz 2,24). To zvezo je ranil greh; postala je zgodovinska oblika zakona v Božjem ljudstvu, kateremu je Mojzes dal možnost, da mož napiše ženi ločitveno listino (prim. 5 Mz 24,1s). Takšna zveza je bila v Jezusovem času prevladujoča. Toda z njegovim prihodom in s spravo grešnega sveta, spravo, ki jo je dosegla njegova odrešilna smrt, se je končala Mojzesova doba.

(za 167 / proti 13)

16. Jezus, ki je vse spravil v sebi, je privedel zakon in družino nazaj v njuno prvotno obliko (prim. Mr 10,1–12). Kristus je odrešil zakon in družino (prim. Ef 5,21–32) in ju ponovno vzpostavil po podobi Presvete Trojice, to je skrivnosti, iz katere izhaja vsaka prava ljubezen. Zakonska zaveza, ki je bila ustanovljena ob stvarjenju in razodeta v odrešenjski zgodovini, prejema polno razodetje svojega pomena v Kristusu in njegovi Cerkvi. Zakon in družina prejemata od Kristusu po njegovi Cerkvi potrebno milost, da pričujeta za Božjo ljubezen in živita kot občestvo. Evangelij družine sestavlja svetovno zgodovino od stvarjenja človeka po Božji podobi (prim. 1 Mz 1,26–27) do dovršitve skrivnosti zaveze v Kristusu ob koncu časa z Jagnjetovo svatbeno gostijo (prim. Raz 19,9; Janez Pavel II., *Kateheze o človeški ljubezni*).

(za 171 / proti 8)

Družina v cerkvenih dokumentih

17. »V teku stoletij Cerkev ni odstopala od stalnega nauka o zakonu in družini. Eno najvišjih oblik tega cerkvenega učiteljstva je predložil drugi vatikanski koncil v pastoralni konstituciji o *Cerkvi v sedanjem svetu* (*Gaudium et spes*; okrajšano CS – GS), ki posveča kar celo poglavje pospeševanju dostojanstva zakona in družine (prim. CS, 47–52). V njej je zakon opredeljen kot občestvo življenja in ljubezni (prim. CS, 48). Ljubezen je postavljena v središče družine. Hkrati je

prikazana resnica te ljubezni kljub različnim oblikam redukcionizma (prilagajanja?), kakršne so navzoče v današnji kulturi. »Resnična ljubezen med možem in ženo« (CS, 49) obsega medsebojno podaritev samega sebe in vključuje ter povezuje po Božjem načrtu tudi spolno razsežnost in čustvenost (prim. CS, 48–49). Poleg tega pastoralna konstitucija (CS,48) poudarja zakoreninjenost zakoncev v Kristusu: Gospod Jezus »prihaja krščanskim zakoncem naproti z zakramentom zakona« in ostane še naprej z njima. Z učlovečenjem sprejme človeško ljubezen, jo očisti, dovrši in zakoncem s svojim Duhom podarja moč, da jo živijo, ko prešinja vse njihovo življenje z vero, upanjem in ljubeznijo. Na ta način so zakonci tako rekoč posvečeni in z njegovo milostjo zidajo Kristusovo telo, ko sestavljajo domačo Cerkev (prim. *Dogmatična konstitucija o Cerkvi (Lumen gentium*, 11; okrajšano C – LG). Zato Cerkev, da bi v polnosti razumela svojo lastno skrivnost, gleda na krščansko družino, ki to skrivnost živi na povsem izviren način« (*Delovno gradivo – Instrumentum laboris*, 4; okrajšano DG – IL).

(za 174 / proti 6)

18. »Na podlagi drugega vatikanskega koncila je papeško cerkveno učiteljstvo poglobilo nauk o zakonu in družini. Zlasti papež bl. Pavel VI. je z okrožnico *Posredovanje človeškega življenja (Humanae vitae*, 1968; okrajšano PČŽ – HV) osvetlil notranjo zvezo med zakonsko ljubeznijo in posredovanjem človeškega življenja. Sv. Janez Pavel II. je posvetil posebno pozornost družini s svojimi katehezami o človeški ljubezni, s *Pismom družinam (Gratissimum sane*, 1994; okrajšano PD – GSa) in predvsem z Apostolsko spodbudo *O družini (OD)*. V teh dokumentih je papež označil družino kot »pot Cerkve« in podal celostno gledanje na poklicanost moža in žene k ljubezni. Hkrati je predložil osnovne črte za družinsko pastoralo in navzočnost družine v družbi. Predvsem pa je, v povezavi z zakonsko ljubeznijo (prim. OD, 13), opisal način, kako zakonci v svoji medsebojni ljubezni sprejemajo dar Kristusovega duha in živijo svojo poklicanost k svetosti« (DG, 5).

(za 175 / proti 5)

19. »Papež Benedikt XVI. je v okrožnici *Bog je ljubezen* (*Deus Caritas est*, 2006; okrajšano *BJL - DCE*) obravnaval vprašanje resnice ljubezni med možem in ženo, ki postane popolnoma jasno šele v luči ljubezni križanega Kristusa (prim. *BJL*, 2). Papež poudarja: »Na izključni in dokončni ljubezni sloneč zakon postane ponazoritev odnosa Boga do njegovega ljudstva in obratno: način, kako Bog ljubi, postane merilo človeške ljubezni« (*BJL*, 11). Poleg tega okrožnica *Ljubezen v resnici* (*Caritas in veritate*, 2009; okrajšano *LR - CV*) podčrtuje pomen ljubezni, ki je počelo življenja v družbi (prim. *LR*, 44) in prostor, kjer se učimo izkustva skupnega dobrega« (*DG - IL*, 7).

(za 178 / proti 3)

20. »Papež Frančišek v okrožnici *Luč vere* (*Lumen fidei*, 2013; okrajšano *LV - LF*) obravnava povezavo med družino in vero ter piše: »Srečanje s Kristusom, ko se pustimo osvojiti in voditi njegovi ljubezni, razširja obzorje življenja in mu daje trdno upanje, ki ne razočara. Vera ni zatočišče za ljudi brez poguma, temveč razširja življenje. Vera pomaga odkriti veliko poklicanost, poklicanost za ljubezen, in jamči, da je ta ljubezen zanesljiva in vredna, da se ji izročimo, saj je utemeljena na Božji zvestobi, ki je močnejša kakor vsa naša šibkost« (*LV*, 53; *DG*, 7).

(za 178 / proti 3)

Nerazvezljivost zakona in veselje, da živimo skupaj

21. Medsebojni dar, ki se izraža v zakramentalnem zakonu, ima svoj izvir v krstni milosti, ki utemeljuje zavezo s Kristusom in njegovo Cerkvijo. V medsebojnem sprejemanju in s Kristusovo milostjo si zakonci obljubijo popolno predanost, zvestobo in odprtost za življenje. Darove, ki jim jih Bog naklanja, priznavajo kot sestavne prvine zakona in v njegovem imenu resno jemljejo svojo medsebojno obveznost pred Cerkvijo. V veri je nato mogoče sprejemati darove zakona kot nalogo, ki jo je z milostjo zakramentov mogoče bolje izpolniti. Bog posvečuje ljubezen zakoncev in potrjuje njeno nerazvezljivost,

ko jim pomaga živeti v zvestobi, medsebojni naklonjenosti in odprtosti za življenje. Zato Cerkev gleda na zakonce kot na srce celotne družine, ta pa usmerja svoj pogled k Jezusu.

(za 181 / proti 1)

22. V istem smislu drugi vatikanski koncil sprejema nauk apostola Pavla, po katerem je bilo vse stvarstvo ustvarjeno v Kristusu in zanj (prim. Kol 1,16). Koncil je izrazil svoje vrednotenje naravnega zakona in dragocenih prvin, ki so navzoče v drugih verstvih in (prim. *Odllok o nekatoliških verstvih - Nostra aetate*, 2; okrajšano NV - NAe) in kulturah kljub njihovim mejam in nepopolnostim. Navzočnost »semen Besede, semina Verbi« v kulturah (prim. *Odllok o misijonski dejavnosti Cerkve - Ad gentes*, 11; okrajšano M - AG) bi torej mogli delno nanašati tudi na zakon in družino mnogih kultur in nekristjanov. Obstajajo torej tudi veljavne prvine zunaj krščanskega zakona, ki jih na vsak način pojmujejo kot naravnane nanj - dokler so utemeljene na trajnem in resničnem odnosu med možem in ženo. Cerkev s svojim pogledom na človeško modrost ljudstev in kultur priznava tudi te družine kot temeljno in rodovitno osnovno celico človeškega sožitja.

(za 160 / proti 22)

Resnica in lepota družine in usmiljenje do ranjenih in slabotnih družin

23. Cerkev z notranjim veseljem in globoko tolažbo gleda na družine, ki ostajajo zveste evangeljskemu nauku. Zahvaljuje se jim za njihovo pričevanje in jih pri tem spodbuja. Te družine namreč izpričujejo verodostojno lepoto nerazvezljivega in za vedno zvestega zakona. V družini, ki bi jo mogli poimenovati »domačo Cerkev« (*Dogmatična konstitucija o Cerkvi - Lumen gentium*, 11), dozoreva prvo cerkveno izkustvo občestva med ljudmi, v katerem se po milosti zrcali skrivnost Presvete Trojice. »Tu se človek nauči vztrajnosti in veselja do dela, bratske ljubezni in velikodušnega odpuščanja, tudi večkratnega, in zlasti češčenja Boga z molitvijo in darovanjem

svojega življenja« (*Katekizem katoliške Cerkve*, 1657). Sveta nazareška Družina je njen čudoviti zgled. V njeni šoli »razumemo, zakaj moramo ohranjati duhovno disciplino, če hočemo živeti po evangelijskem nauku in postati učenci Jezusa Kristusa« (Pavel VI., *Nagovor v Nazaretu*, 5. januarja 1964). Evangelij družine goji tudi tista semena, ki še niso dozorela, in mora negovati tista drevesa, ki so se posušila in jih ne smemo zanemarjati.

(za 169 / proti 10)

24. Cerkev kot zanesljiva učiteljica in skrbna mati ve tudi za slabotnost mnogih svojih otrok, ki doživljajo težave na poti vere. Priznava, da za krščene obstaja edino zakramentalna zakonska zveza in da vsak prelom te zveze nasprotuje Božji volji. »Zato je treba, ne da bi zmanjšali vrednost evangelijskega ideala, z usmiljenjem in potrpežljivostjo spremljati možne stopnje rasti oseb, ki se gradijo dan za dnem (...). Majhen korak sredi velikih človeških omejitev je lahko Bogu bolj všeč kakor na zunaj neoporečno življenje tistega, ki preživlja svoje dni, ne da bi se spopadal z omembe vrednimi težavami. Vse mora doseči tolažba in spodbuda odrešujoče ljubezni Boga, ki skrivnostno deluje v vsakem človeku, kljub vsem njegovim pomanjkljivostim in prestopkom« (Papež Frančišek, *Okrožnica Veselje evangelija - Evangelium vitae*, 44; okrajšano VE - EV).

(za 170 / proti 11)

25. V skladu s svojim pastoralnim pristopom ima Cerkev nalogo, da tistim, ki so poročeni samo civilno ali so ločeni in ponovno poročeni ali živijo skupaj kar tako, pokaže Božjo pedagogiko milosti v njihovem življenju in jim pomaga doseči polnost Božjega načrta. S pogledom Kristusa, čigar luč razsvetljuje vsakega človeka (prim. Jn 1,9; CS 22), se Cerkev ljubeče obrača k tistim, ki so na nepopoln način udeležujejo njenega življenja. Priznava, da Božja milost deluje tudi v njihovem življenju. Spodbuja jih, naj delajo dobro, naj ljubeče skrbijo drug za drugega in izpolnjujejo, naj bodo v službi občestva, v kateri živijo in delajo.

(za 140 / proti 39)

26. Cerkev z zaskrbljenostjo gleda na nezaupanje mnogih mladih ljudi glede zakonske obljube. Trpi zaradi tega, ker mnogi verniki tako hitro prekinejo sklenjeno zvezo in skle-nejo drugo. Tudi ti verniki, ki so člani Cerkve, potrebujejo usmiljeno in spodbudno pastoralno pozornost, pri čemer je treba ustrezno razločevati vsak primer. Mlade kristjane je treba spodbujati, naj ne oklevajo sprejeti bogastva, ki ga za-krament zakona podarja njihovemu razumevanju ljubezni. Naj jih krepi pomoč Kristusove milosti in možnost, da se v celoti udeležujejo življenja Cerkve.

(za 166 / proti 14)

27. V tem smislu obstaja za današnje družinsko pastoralo nova razsežnost, ko se posveča civilnim zakonom med mo-žem in ženo, zakonom v skladu s starejšimi kulturnimi obi-čaji in – pri vsem dolžnem razlikovanju – tudi parom, ki živi-jo skupaj neporočeni. Ko neka zveza očitno doseže trajnost z javno vidno zvezo in jo zaznamuje globoka ljubezen, odgo-vornost do otrok, zmožnost za premagovanje preizkušenj, je to lahko razlog, da jo spremljamo na njeni poti k zakramentu zakona. A zelo pogosto se pari odločajo za skupno življenje brez vsakega načrta za možno prihodnjo poroko, brez vsake-ga namena, da bi se institucionalno vezali.

(za 147 / proti 34)

28. V soglasju s Kristusovim usmiljenjem mora Cerkev pozorno in skrbno spremljati svoje najslabotnejše otroke, ki trpijo zaradi ranjene in izgubljene ljubezni, in jim vlivati za-upanje in upanje – kakor luč svetilnika v pristanišču ali luč bakle, ki jo prinesemo ljudem, da bi razsvetljevala tiste, ki so izgubili smer ali so sredi viharja. V zavesti, da je največje usmiljenje v tem, da resnico povemo z ljubeznijo, nam gre več kot za sočutje. Kakor usmiljena ljubezen priteguje in združuje, tako tudi spreminja in dviguje ter vabi k spreobrnjenju. Tako razumemo tudi Gospoda, ki ne obsodi prešuštnice, ampak ji naroči, naj ne greši več (prim. Jn 8,1–11).

(za 152 / proti 27)

Tretji del

SOOČENJE: PASTORALNE PERSPEKTIVE

Oznanjujmo evangelij družine danes v različnih življenjskih okoljih

29. Sinodalni pogovor se je ukvarjal z nekaterimi nujnimi pastoralnimi zadevami, ki morajo biti občestvu »s Petrom in pod Petrom« (cum Petro et sub Petro) zaupane uresničevanju v posameznih krajevnih Cerkvah. Oznanjevanje evangelija družine predstavlja nujnost za novo evangelizacijo. Cerkev je poklicana, da jo udejanja z nežnostjo matere in jasnostjo učiteljice (prim. Ef 4,15), v zvestobi do usmiljenega ponižanja (tudi izničenja, kenoze) Kristusa. Resnica se uteleša v človeški slabosti, ne da bi jo obsojala, ampak reševala (prim. Jn 3,16–17).
(za 176 / proti 7)

30. Za evangelizacija je odgovorno vse Božje ljudstvo: vsak po svoji službi in karizmi. Brez veselega pričevanja zakoncev in družin kot domače Cerkve je oznanjevanje – tudi če je pristno – v nevarnosti, da ostane nerazumljivo ali se izgubi v morju besed, kar je značilno za našo družbo (prim. Janez Pavel II., Apostolsko pismo *Ob začetku novega tisočletja – Novo Millennio Ineunte*, 50; okrajšano ZNT – NMI). Sinodalni očetje so večkrat poudarjali, da so katoliške družine v moči zakramenta zakona poklicane, da so same dejaven subjekt družinske pastorale.

(za 178 / proti 2)

31. Odločilno je poudarjati prvenstvo milosti in s tem močnosti, ki jih Duh podarja v zakramentu. Potrebno je, da ljudje doživijo, da je evangelij družine tisto veselje, ki »napolnjuje srce in celotno življenje ljudi«, ker smo v Kristusu odrešeni

»greha, žalosti, notranje praznine in osamljenosti« (papež Frančišek, Apostolska spodbuda *Vesetje evangelija - Evangelii gaudium*, 1; okrajšano VE - EG). V luči prilike o sejalcu (prim. Mt 13,3) je naša naloga sodelovati pri setvi; drugo je Božje delo. Ne smemo pozabiti, da je Cerkev, ki pridiga o družini, znamenje nasprotovanja.

(za 175 / proti 4)

32. Zato se od vse Cerkve zahteva misijonarsko spreobrnjenje. Ne smemo obtičati pri zgolj teoretičnem oznanjevanju, ki ni povezano z resničnimi problemi ljudi. Nikdar ne smemo pozabiti, da je kriza vere privedla do krize zakona in družine. Posledično je pogosto pretrgala celo predajanje vere od staršev na otroke. Močna vere ne dovoli, da bi se uveljavili kulturni nazori, ki slabijo družino in zakon.

(za 176 / proti 5)

33. Spreobrnjenje vključuje tudi spremembo govornice, da bo res učinkovita. Oznanjevanje mora omogočiti izkušnjo, da je evangelij družine odgovor na najgloblja pričakovanja človekove osebe: na človekovo dostojanstvo in njegovo polno uresničenje v medsebojnih odnosih, v občestvu in rodovitnosti. Ne gre le za to, da predložimo navodila, ampak da ponudimo vrednote in tako odgovorimo na potrebo po njih, ki se danes kaže tudi v najbolj sekulariziranih deželah.

(za 175 / proti 7)

34. Božja beseda je vir življenja in družinske duhovnosti. Celotna družinska pastorala se bo morala notranje preoblikovati in člane domače Cerkve se morajo oblikovati z molitvenim in skupnim branjem Svetega pisma. Božja beseda ni veselo oznanilo samo za človekovo zasebno življenje, ampak tudi merilo za presojo in luč za razločevanje raznih izzivov, s katerimi se spopadajo zakonci in družine.

(za 180 / proti 1)

35. Hkrati so mnogi sinodalni očetje vztrajali pri bolj pozitivnem pristopu k bogastvom raznih verskih izkustev, ne

da bi zamolčali težave. V teh različnih verskih stvarnostih in veliki kulturni različnosti, ki zaznamuje narode, je primerno najprej presoditi pozitivne možnosti in v njihovi luči presojati meje in pomanjkljivosti.

(za 164 / proti 17)

36. Krščanski zakon je poklicanost, ki jo sprejemamo z ustrežno pripravo na poti vere in s sposobnostjo zrele presoje. Ne smemo ga razumeti samo kot kulturno izročilo ali družbeno ali pravno zahtevo. Zato je treba pripraviti poti za spremljanje osebe in para, tako da se posredovanje verskih vsebin poveže z življenjsko izkušnjo, ki jo daje celotno občestvo Cerkve.

(za 177 / proti 1)

37. Vedno znova so poudarjali nujnost temeljite prenove pastoralnega delovanja v luči evangelija družine, da bi premagali individualistična gledanja, ki trenutno še zaznamujejo to delovanje. Zato so večkrat vztrajali pri prenovi izobraževanja duhovnikov, diakonov, katehetov in drugih pastoralnih sodelavcev, z večjo vključitvijo družin.

(za 175 / proti 2)

38. Enako so poudarjali nujnost evangelizacije, ki jasno graja kulturne, družbene, politične in gospodarske dejavnike, kakor je nebrzdana logika (prostega) trga, ki ovira pristno družinsko življenje in vodi do zapostavljanj, revščine, izključevanja in nasilja. Zato je treba razvijati pogovor in sodelovanje z družbenimi strukturami. Potrebno je spodbujati in podpirati tiste laike, ki se kot kristjani udeležujejo na kulturnem in družbenopolitičnem področju.

(za 178 / proti 1)

Vodimo zaročence na poti priprave na zakon

39. Večplastna družbena resničnost in izzivi, s katerimi se morajo družine danes soočati, zahtevajo večjo zavzetost celotne krščanske skupnosti, da bi zaročence pripravili na

zakon. V ta namen je treba spomniti na pomen kreposti. Med njimi je čistost dragocena predpostavka za pristno rast **medosebne** ljubezni. Z ozirom na to nujnost sinodalni očetje so glašajo v zahtevi, da močnejše vključimo celotno skupnost in zlasti podpremo pričevanje družin samih. Nadalje naj bi bila priprava na zakon zakoreninjena v krščanskem uvajanju, pri katerem poudarjamo povezavo med zakonom in krstom **ter** drugimi zakramenti. Hkrati so poudarjali nujnost posebnih tečajev za neposredno pripravo na sklenitev zakona, ki naj omogoči pristno izkušnjo sodelovanja pri cerkvenem življenju in pogloblja razne vidike družinskega življenja.

(za 176 / proti 4)

Spremljajmo prva leta zakonskega življenja

40. Prva leta zakonskega življenja so vitalno in občutljivo obdobje, ko zakonci rastejo v zavesti zahtevnosti in pomembnosti zakona. Iz tega izhaja zahteva po pastoralnem spremljanju, ki naj se nadaljuje po poroki (prim. OD, tretji del). Pri tej pastoralni nalogi je zelo pomembna navzočnost izkušenih zakonskih parov. Župnija je tisti prostor, kjer so izkušeni zakonski pari na voljo mlajšim, po možnosti s pomočjo združenj, cerkvenih gibanj in novih občestev. Mladoporočence je treba spodbujati k bistveni nalogi, da sprejemajo otroke kot velik dar. Pri tem je pomembno poudarjati pomen družinske duhovnosti, molitve in udeležbe pri nedeljski evharistiji. Zakonske pare naj bi spodbujali k rednim srečanjem, da bi tako pospeševali rast duhovnega življenja in solidarnost v konkretnih življenjskih zahtevah. Bogoslužje, molitveno življenje in evharistija za družine, zlasti obletnice poroke, so omenjali kot pomembno v podpiranju evangelizacije z družinami.

(za 179 / proti 1)

Pastoralna skrb za tiste, ki so zgolj civilno poročeni ali živijo v zunaj zakonski zvezi

41. Ko sinoda še naprej oznanja in podpira krščanski zakon, hkrati spodbuja k pastoralnemu razločevanju položaja

ja mnogih ljudi, ki ne živijo več te resničnosti. Pomembno je stopiti v pastoralni pogovor s temi ljudmi, da bi v njihovem življenju **prepoznali** prvine, ki lahko vodijo k večji odprtosti do evangelija zakona v njegovi polnosti. Pastirji morajo prepoznati tiste prvine, ki lahko pospešujejo evangelizacijo ter človeško in duhovno rast. Nova občutljivost današnje pastore je v tem, da dojamemo tiste pozitivne prvine, ki so navzoče pri civilno poročenih in – ob ustreznem razlikovanju – v zunaj zakonskih skupnostih. Tudi če v cerkvenih predlogih z vso jasnostjo poudarjamo krščansko oznanilo, moramo vendar opozarjati tudi na konstitutivne prvine v tistih primerih, ki še niso ali niso več v skladu z njim.

(za 125 / proti 54)

42. Opozorili so tudi, da v mnogih deželah »vedno večje število parov živi skupaj *na poizkus (ad experimentum)*, brez cerkvene ali civilne poroke« (IL, 81). V nekaterih deželah se to dogaja predvsem v tradicionalnih oblikah zakona, ki so dogovorjene med družinami in se pogosto praznujejo v raznih stopnjah. V drugih deželah pa narašča število tistih, ki po daljšem skupnem življenju zaprosijo za cerkveno poroko. Pogosto živijo skupaj zaradi splošne miselnosti, ki nasprotuje institucijam in dokončnim odločitvam, pa tudi v pričakovanju življenjske gotovosti (trajna zaposlitev in zanesljiv zaslužek). Končno so dejanske zveze v nekaterih deželah zelo številne ne le zato, ker zavračajo vrednote družine in zakona, ampak predvsem zato, ker praznovanje poroke iz družbenih razlogov pomeni razkošje, tako da gmotna stiska sili ljudi k takšnim dejanskim zvezam.

(za 143 / proti 37)

43. Vsi ti položaji zahtevajo konstruktiven odgovor, kako jih v luči evangelija spremeniti v priložnosti za pot k polnosti zakona in družine. Gre za to, da jih sprejemamo in spremljamo potrpežljivo in obzirno. Pri tem je zelo pomembno prepričljivo pričevanje verodostojnosti krščanskih družin, ki evangelizirajo družino.

(za 162 / proti 14)

Ozdravljajmo razdrte družine
(tiste, ki živijo ločeno; ločene, ki niso vnovič poročeni;
ponovno poročene ločene; enostarševske družine)

44. Ko zakonci v svojih odnosih doživljajo težave, smejo računati na pomoč in spremstvo Cerkve. Pastoralna ljubezni do bližnjega in usmiljenje sta naravnana k temu, da ljudi spet zbližamo in vnovič vzpostavimo odnose. Izkušnja kaže, da se velik odstotek zakonskih kriz zadovoljivo premaga z ustrezno pomočjo in spravno močjo milosti. Temeljna izkušnja v družinskem življenju je, da znamo odpuščati in smo deležni odpuščanja. Medsebojno odpuščanje zakoncev omogoča, da izkušajo ljubezen, ki je trajna in nikoli ne mine (prim. 1 Kor 13,8). Včasih je tudi tistemu, ki je prejel Božje odpuščanje, težko najti moč za iskreno odpuščanje, ki prenavlja človeka.
(za 171 / proti 7)

45. Na sinodi se je jasno pokazala nujnost pogumnih pastoralnih izbir. Sinodalni očetje so močno poudarjali zvestobo evangeliju družine in priznavali, da sta ločitev in razveza vselej rani, ki zakoncem in otrokom povzročita globoko trpljenje. Zato sinodalni očetje vidijo nujnost novih pastoralnih poti, ki upoštevajo dejansko stvarnost krhkosti družin, in se zavedajo, da je ločitev pogosto bolj bolečina in trpljenje kakor pa svobodna izbira. Omenjeni primeri se razlikujejo zaradi različnih osebnih, kulturnih in družbenoekonomskih dejavnikov. To pa zahteva razlikovanje položajev, kakor ga je priporočal sv. Janez Pavel II. (prim. OD, 84).
(za 165 / proti 15)

46. Vsaki družini je treba prisluhniti s spoštovanjem in ljubeznijo, ko postanemo sopotniki, kakor Kristus učencema na poti v Emavs. Za takšen položaj posebej veljajo besede papeža Frančiška: »Cerkev bo morala uvajati svoje člane – duhovnike, redovnike in laike – v to ‚umetnost spremljanja‘, da se bodo vsi naučili sezuti si čevlje z nog pred sveto zemljo drugega (prim. 2 Mz 3,5). Svojemu spremljanju moramo dati zdravilen ritem bližine, spoštljiv pogled sočutja, ki hkrati oz-

dravlja, osvobaja in bodri k zorenju v krščanskem življenju« (VE, 169).

(za 171 / proti 8)

47. Posebno sposobnost razlikovanja je treba upoštevati pri pastoralnem spremljanju ločenih, razvezanih in zapuščenih. Predvsem je treba sprejeti in spoštovati trpljenje tistih, ki so po krivici utrpeli ločitev ali razvezo ali zapuščenost, ali pa so bili zaradi nasilja sozakonca prisiljeni prekiniti skupno življenje. Ni preprosto odpustiti prizadejano krivico, vendar milost omogoča tudi to. Iz tega sledi nujnost dušnega pastirstva sprave in posredovanja (mediacije), tudi v posebnih ustanovah za pogovor, ki naj jih škofije ustanovijo. Prav tako je treba nenehno poudarjati, da je nujno iskreno in ustvarjalno blažiti posledice ločitve ali razveze pri otrocih, ki so v vsakem primeru nedolžne žrtve. Otroci ne smejo postati »predmet prepira«. Namesto tega je treba najti najboljše načine za premagovanje travm ločitve staršev in jim omogočiti čim bolj neobremenjeno odraščanje. Cerkev bo vsekakor morala vedno opozarjati na krivice, ki zelo pogosto nastajajo zaradi ločitev. Posebno pozornost zaslužijo enostarševske družine. Predvsem je treba spremljati in podpirati žene, ki same nosijo odgovornost za dom in vzgojo otrok.

(za 164 / proti 12)

48. Številni sinodalni očetje so poudarjali, naj bodo postopki za ugotavljanje ničnosti zakona dostopnejši in bolj prilagodljivi ter po možnosti povsem brezplačni. V ta namen so predlagali: opustitev dveh istovetnih sodb; možnost, da se določi administrativni postopek pod odgovornostjo krajevnega škofa; skrajšan postopek v primerih očitne ničnosti zakona. Nekateri sinodalni očetje pa so se izrekli proti tem predlogom, ker naj ne bi jamčili zanesljivost sodnega izreka. Poudariti je treba, da gre pri vseh teh primerih za to, da se ugotovi resnica glede veljavnosti zakonske zveze. Po drugih predlogih pa naj bi upoštevali možnost, da bi priznali vlogo vere poročenih, ko se odloča o veljavnosti zakramenta zakona.

Pri tem seveda ne bi postavljali pod vprašaj dejstva, da so vsi med krščenimi veljavno sklenjeni zakoni, zakrament.

(za 143 / proti 35)

49. Glede poenostavljenja zakonskega postopka, ki so ga mnogi zahtevali, je treba poleg usposobljenosti zadostnega števila sodelavcev, klerikov in laikov, ki se v prvi vrsti posvečajo tej nalogi, poudariti odgovornost krajevnega škofa. Ta bi v svoji škofiji lahko pooblastil ustrezno usposobljene svetovalce, ki bi lahko brezplačno svetovati strankam glede veljavnosti njihovega zakona. To nalogo bi mogla prevzeti posebna služba ali pa usposobljene osebe (prim. *Dostojanstvo zakona - Dignitas Connubii*, čl. 113,1; okrajšano *DZ - DC*).

(za 154 / proti 23)

50. Ločene, ki niso vnovič poročeni in pogosto pričujejo za zakonsko zvestobo, naj bi spodbujali, da v evharistiji najdejo hrano, ki jih podpira v njihovem položaju. Krajevno občestvo in pastirji morajo te ljudi skrbno spremljati, predvsem kadar so tu otroci ali trpijo zaradi hude revščine.

(za 169 / proti 8)

51. Tudi položaj ločenih in vnovič poročenih terja pozorno razlikovanje in spremljanje z velikim spoštovanjem. Pri tem se je treba izogibati takega načina govorjenja in ravnanja, ki bi ga ti utegnili občutiti kot obtožujočega (diskriminatornega). Spodbujali naj bi jih k udeležbi pri občestvenem življenju. Takšna skrb zanje ne pomeni oslabitve vere v krščanskem občestvu ali njegovega pričevanja glede nerazvezljivosti zakona. Nasprotno, ravno v takšni skrbi se izraža ljubezen do bližnjega.

(za 155 / proti 19)

52. Razpravljali smo o možnosti, da bi ločeni in vnovič poročeni pristopali k zakramentu pokore in evharistije. Nekateri sinodalni očetje so zagovarjali dosedanjo ureditev, in sicer na temelju bistvenega odnosa med udeležbo pri evharistiji in pri občestvu s Cerkvijo po eni strani, in cerkvenega nauka o ne-

razvezljivosti zakona na drugi. Drugi so se izrekli za pristop k evharistični mizi, a ne posplošujoči sprejem, in sicer v nekaterih posebnih okoliščinah in pod natančno določenimi pogoji, predvsem če gre za nepovratne primere in obstajajo moralne obveznosti do otrok, ki bi po krivici trpeli. Pred morebitnim pristopom k zakramentom bi morali prehoditi spokorno pot, ki jo določi krajevni škof. To vprašanje pa je treba še poglobiti, pri čemer je treba natančno preudariti razlikovanje med objektivnim stanjem greha in olajšujočimi okoliščinami: »Prištevnost in odgovornost za kako dejanje morejo zmanjšati ali celo odpraviti (...) psihični ali družbeni dejavniki« (KKC, 1735).
(za 104 / proti 74)

53. Nekateri sinodalni očetje so bili mnenja, da morejo ločeni in vnovič poročeni ali s partnerjem živeči ločeni rodovito prejemati duhovno obhajilo. Drugi sinodalni očetje so na to postavili vprašanje, zakaj potem ne bi mogli pristopiti k zakramentalnemu obhajilu. To vprašanje je potrebno poglobiti, da bi tako pokazali posebnost obeh oblik in njihovo povezavo s teologijo zakona.

(za 112 / proti 64)

54. Pri posegih sinodalnih očetov so vedno znova prihajale v ospredje težave glede konfesionalno mešanih zakonov. Različnost zakonskega prava pravoslavnih Cerkev vodi v nekaterih povezavah do problemov, o katerih je treba premišljevati na ravni ekumenskih pogovorov. Podobno velja za zakone različnih veroizpovedi (med krščenim in nekrščenim), pri čemer bo pomemben prispevek medverskega dialoga.

(za 145 / proti 29)

Pastoralna skrb za osebe z istospolno usmerjenostjo

55. Nekateri družine doživljajo izkušnjo, da so v njihovi sredi osebe z istospolno usmerjenostjo. V tej zvezi smo se vprašali, kakšna pastoralna pozornost je v takšnih primerih ustrezna glede to, kar uči Cerkev: »Nobenega razloga ni za vzporejanje homoseksualnih življenjskih skupnosti z Božjim

načrtom o zakonu in družini, tudi v širšem pomenu ne (...) Vendar je treba moške in žene s homoseksualnimi težnjami sprejemati s spoštovanjem, sočutjem in taktom. Varovati se je treba, da bi jih kakorkoli krivično diskriminirali (zapostavljali).« (Kongregacija za verski nauk, *Premisleki o predlogih za pravno priznanje zvez med istospolnimi osebami*, 4; okrajšano CUO - PIO).

(za 118 / proti 62)

56. Povsem nesprejemljivo je, da se v zvezi s tem vprašanjem izvaja pritisk na pastirje Cerkve in da mednarodne organizacije pogojujejo finančno pomoč revnim deželam glede na to, ali v svoji zakonodaji priznavajo »zakon« med osebami istega spola.

(za 159 / proti 21)

Posredovanje življenja in izzivi upadanja rojstev

57. Zlahka je mogoče ugotoviti širjenje miselnosti, ki posredovanje življenja zožuje na variabilnost v načrtovanju posameznika ali para. Gospodarski dejavniki imajo včasih odločilen vpliv in prispevajo k močnemu upadanju rojstev, ki slabi družbeno tkivo, krni odnose med generacijami in vnaša negotovost glede prihodnosti. Odprtost za življenje je zahteva, ki je spada k bistvu zakonskega življenja. V tej luči Cerkev podpira družine, ki z ljubeznijo sprejmejo, vzgajajo in obdajajo različno obdarovane otroke.

(za 169 / proti 5)

58. Tudi na tem področju moramo prisluhniti ljudem in priznavati lepoto in resničnost brezpogojne odprtosti za življenje. Prav to potrebuje ljubezen, da bi jo mogli živeti v polnosti. Na to osnovo se more opreti ustrezen pouk o naravnih metodah za odgovorno posredovanje življenja. To pomaga harmonično in zavestno živeti občestvenost med zakoncema v vseh razsežnostih, skupaj z odgovornim posredovanjem življenja. Vnovič je treba odkriti sporočilo okrožnice *Posredovanje človeškega življenja (Humanae vitae)* bl. papeža Pavla

VI., ki poudarja, da je treba pri moralnem vrednotenju metod uravnavanja spočetij spoštovati dostojanstvo osebe. Posinovljenje osirotelih ali zanemarjenih otrok, ki jih zakonci sprejemajo kot lastne otroke, je posebna oblika družinskega apostolata (prim. *LA – AA III, 11*). Cerkevno učiteljstvo je na to pogosto opozarjalo in spodbujalo k temu (prim. *OD – FC, II, 2; EŽ – EV, IV, 93*). Odločitev za posvojitev ali rejništvo na poseben način izraža izkušnjo rodovitnosti zakonske ljubezni, in to ne le, če je zaznamovana z nerodovitnostjo. Takšna odločitev je močno znamenje družinske ljubezni in priložnost, da izpričujemo svojo vero ter pomagamo povrniti dostojanstvo otroštva tistim, ki so bili zanj prikrajšani.

(za 167 / proti 9)

59. Tudi v zakonu je potrebna pomoč, da bi živeli čustveno življenje kot pot zorenja v vedno globljem sprejemanju drugega in vedno polnejšem darovanju. V tem smislu je treba poudariti potrebo, da ponudimo možnosti za oblikovanje, ki krepijo zakonsko življenje. Potrebujemo laike, ki spremljajo druge s svojim prepričljivim pričevanjem. V veliko pomoč je zgled zveste in globoke ljubezni, ki jo zaznamujeta nežnost in spoštovanje. Takšna ljubezen je zmožna sčasoma rasti. V svoji konkretni odprtosti za posredovanje življenja izkuša skrivnost, ki nas presega.

(za 172 / proti 5)

Izziv vzgoje in vloga družine pri evangelizaciji

60. Eden glavnih izzivov za današnje družine je gotovo vzgoja, ki postaja čedalje zahtevnejša in težja zaradi sedanjne kulturne stvarnosti in velikega vpliva medijev (družbenih občil). Pri tem je treba ustrezno upoštevati zahteve in pričakovanja družin, ki so sposobne v vsakdanjem življenju omogočati rast in posredovati tiste pomembne kreposti, ki oblikujejo bivanje. To pomeni, da morajo starši imeti svobodo, da svojim otrokom posredujejo takšno vzgojo, ki ustreza njihovim pričanjem.

(za 174 / proti 4)

61. Cerkev opravlja dragoceno nalogo, ko podpira družine s sprejemanjem v odprte skupnosti začeniši z uvajanjem v vero. Bolj kot nekdanj je Cerkev poklicana podpirati starše v vsakdanjih in zapletenih položajih pri vzgojni nalogi ter spremlja otroke, mlade in odrasčajoče v njihovem doraščanju. To poteka na čim osebniji način, da bi jih uvajali v celosten smisel življenja in jim omogočali odločitve in sprejemanje odgovornosti v luči evangelija. Marija more v svoji nežnosti, usmiljenju in materinski ljubezni potešiti lakoto po človeškosti in življenju. Zato se k njej zatekajo družine in Božje ljudstvo. Pastoralna dejavnost in Marijino češčenje sta dobri izhodišči za oznanjevanje evangelija družine.

(za 178 / proti 1)

Sklep

62. Predložena razmišljanja, ki so sad sinodalnega dela, ki je potekalo v veliki svobodi in v duhu medsebojnega poslušanja, želijo, zastaviti vprašanja in nakazati perspektive. V letu, ki nas ločuje od rednega zasedanje škofovske sinode, morajo ta razmišljanja zoreti in se izoblikovati s premissljevanji v krajevnih Cerkvah. Sinoda bo potekala oktobra 2015 in bo posvečena poklicanosti in poslanstvu družine v današnji Cerkvi in svetu. Ne gre niti za sprejete odločitve niti za preproste predloge. Zborna pot škofov in pritegnitev vsega Božjega ljudstva pod delovanjem Svetega Duha in zgled sveste Družine nam morejo pomagati, da bi našli poti resnice in usmiljenja za vse. To željo nam je papež Frančišek izrekal že od začetka naših del. Povabil nas je k pogumu vere in ponižnemu ter iskrenemu sprejetju resnice v ljubezni.

(za 169 / proti 8)

Opomba:

* Prevod, ki ga je pripravil dr. Anton Štrukelj, je izšel v *Communio* 24 (2014) IV, 303–346. Prevod sta dopolnila Rafko Valencič in Igor Bahovec (november 2014)

VPRAŠANJA GLEDE SPREJEMANJA IN POGLABLJANJA SINODALNEGA SPOROČILA

PREDGOVOR

Ob koncu 3. splošnega zasedanja izredne škofovske sinode oktobra 2014, ki je obravnavala Pastoralne izzive za družino v kontekstu evangelizacije, je papež Frančišek naročil, naj se objavi Sinodalno poročilo kot dokument, s katerim je bilo zaključeno sinodalno delo. Hkrati je naznanil, da bo ta dokument predstavljal delovno gradivo (Lineamenta) za 14. redno zasedanje škofovske sinode, ki bo od 4. do 25. oktobra 2015, na kateri bodo razpravljali o Poklicanosti in poslanstvu družine v Cerкви in družbi.

Sinodalno poročilo, ki bo služilo kot delovno gradivo, v sklepnem delu pravi: »Predložena razmišljanja (refleksije), ki so sad sinodalnega dela, ki je potekalo v veliki svobodi in v duhu medsebojnega poslušanja, želijo zastaviti vprašanja in nakazati perspektive. V letu, ki nas ločuje od rednega zasedanja škofovske sinode, morajo ta razmišljanja zoreti in se izoblikovati na razpravah v krajevnih Cerkvah« (Sinodalno poročilo, št. 62).

Delovnemu gradivu so priložena vprašanja, ki bodo pokazala, kako je dokument sprejet, in bodo spodbudila poglobitev začetega dela na izrednem zasedanju. Gre za to, da bi z »novo svežino in navdušenjem premišljevali o tem, kar nam razodetje, posredovano po veri Cerkve, pove o lepoti, vlogi in dostojanstvu družine« (št. 4). V tem duhu smo poklicani živeti »leto dozorevanja v duhu duhovnega prepoznavanja predloženih predlogov in iskati konkretne odgovore na številne in težke izzive, s katerimi se soočajo družine« (papež Frančišek, Sklepni govor, 18. oktobra 2014). Izsledki tega posvetovanja

bodo hkrati s Sinodalnim poročilom predstavljal idelovno gradivo za 14. splošno redno zasedanje škofovske sinode leta 2015.

Škofovske konference so naprošene, da izberejo ustrezne načine za dosego tega cilja ter pritegnejo vse dejavnike krajevnih Cerkev in akademskih ustanov, organizacij, laičkih gibanj in združenj ter drugih cerkvenih enot.

***Predhodno vprašanje glede vseh delov
Sinodalnega poročila***

Ali stvarni opis stanja družine, kakor ga prikazuje Sinodalno poročilo, ustreza temu, kar se dogaja v Cerkvi in družbi danes? Katere manjkajoče vidike je treba vključiti?

Prvi del

POSLUŠANJE: KONTEKSTI IN IZZIVI GLEDE DRUŽINE

Kakor je navedeno v uvodu (št. 1– 4), se sinoda obrača na vse družine današnjega sveta, s čimer se pridružuje njihovem veselju, naporom in upanju. Številnim krščanskim družinam, ki so zveste svoji poklicanosti, je sinoda izrazila posebno priznanje in jih spodbudila, naj se še odločneje vključijo v čas »Cerkve v odpiranju svetu« (Chiesa in uscita). Pokažejo naj se kot nepogrešljiv dejavnik evangelizacije, da bodo tako hranile same sebe in družine v stiski s »hrepene- njem po družini«, ki je vedno živo in je osnova prepričanja, kako pomembno je »začeti pri družini«, če hočemo uspešno oznanjati bistvo evangelija.

Prenovljena pot, ki jo je začrtala izredna sinoda, je vklju- čena v široki cerkveni kontekst, kakor ga je nakazal papež Frančišek v Apostolski spodbudi *Veselje evangelija*, začeti- ši pri »življenjskih obrobjih«, s pastoralo, ki je prepoznavna kot »kultura srečanja«. Ta je sposobna prepoznati svobodno delovanje Gospoda tudi izven naših običajnih shem in brez pomislekov sprejeti vlogo »poljske bolnišnice« (ospedale del campo), ki veliko prispeva k oznanjevanju Božjega usmilje- nja. Tem izzivom ustrezajo številke (odstavki, alineje) prvega dela *Sinodalnega poročila*. V njih so podani vidiki, ki ustvar- jajo okvir konkretnih izhodišč glede realnega stanja družine, znotraj katerega je treba nadaljevati razmišljanje.

Vprašanja, ki sledijo v nadaljevanju in se nanašajo nepo- sredno na prvi del *Sinodalnega poročila*, želijo posameznim škofovskim konferencam omogočiti dejanski realizem v nji- hovem razpravljanju. Tako bi se izognili, da bi bili njihovi odgovori ujeti v sheme in načrtovanja lastna pastorali, ki je zgolj aplikacija doktrine in ne ustreza sklepom izrednega

sinodalnega zasedanja, s čimer bi se oddaljili od začrtane poti.

Družbeno-kulturni kontekst (št. 5–8)

1. Katere pobude obstajajo ali so načrtovane glede izzivov, ki jih družini povzročajo kulturna protislovja (prim. št. 6–7): tiste, ki so usmerjene v Božjo navzočnost v življenju družine; tiste, ki se posvečajo vzgoji in utrjevanju trdnih medsebojnih povezav; ki podpirajo družbene in gospodarske programe v korist družine; ki blažijo težave, povezane s skrbjo za otroke, stare in bolne člane družine; ki se spopadajo s specifičnim kulturnim kontekstom, v katerega je vpletena krajevna Cerkev?

2. Katere analitične oblike (instrumentarij) so uporabljene in kateri so najbolj pomembni izsledki (pozitivni ali nasprotni) glede antropoloških in kulturnih sprememb? (prim. št. 5) Ali je med rezultati mogoče zaznati splošne prvine kulturnega pluralizma?

3. Katere oblike – poleg oznanila in naznanila – izbira Cerkev, da bi bila blizu družinam v skrajno težavnih razmerah? (prim. št. 8) Katere vzgojne načrte uporablja, da bi jih preprečili? Kaj je mogoče storiti, da bi podprli in utrdili verne družine in zakonce, zveste svoji obljubi?

4. Kako se pastoralna dejavnost Cerkve odziva na širjenje kulturnega relativizma v sekularizirani družbi in posledično na dejstvo, da številni zavračajo vzorec družine, ki jo sestavljata mož in žena, združena v zakonski zvezi in odprta za sprejem življenja?

Pomembnost čustvenega življenja (št. 9–10)

5. Kako in v katere dejavnosti so krščanske družine vključene kot pričevalke novim rodovom za program čustvene zrelosti? (št. 9–10) Kako je mogoče podpreti vzgojo duhovnikov gle-

de teh vprašanj? Katere osebe s specifično usposobljenostjo so najbolj potrebne za to pastoralno delo.

Izziv za pastoralo (št. 11)

6. Kakšen delež in s katerimi sredstvi je redna pastorala družine namenjena oddaljenim? (št. 11) Katere dejavne smerice so na voljo za spodbujanje in vrednotenje »hrepenenja po družini«, ki ga je Stvarnik vsadil v srce vsakega človeka, zlasti mladega, tudi teh, ki živijo v razmerah, ki niso v skladu s krščanskim pogledom na družino? Kako se ti odzivajo na prizadevanja Cerkve glede poslanstva do njih? Kako močno je med nekrščenimi mladimi zavedanje naravnega zakona in hrepenenje po družini?

Drugi del

POGLED, UPRT V KRISTUSA: EVANGELIJ DRUŽINE

Evangelij družine, ki ga Cerkev zvesto ohranja v brazdah zapisanega in posredovanega krščanskega razodetja, zahteva, da ga oznanjamo današnjemu svetu s prenovljenim veseljem in upanjem, svoj pogled pa nenehno upiramo v Jezusa Kristusa. Poklicanost in poslanstvo družine se v polnosti predstavljata v redu stvarjenja, ki je usmerjeno k odrešenju, kakor ga kot zaželenega povzema koncil: »Zakonci sami, ustvarjeni po podobi živega Boga in postavljeni v resnično dostojanstvo oseb, naj bodo končno združeni v enakem skupnem teženju, v istem mišljenju in vzajemni svetosti. Tako bodo hodili za Kristusom, začetnikom življenja in bodo v veselju in žrtvah svojega poklica s svojo zvesto ljubeznijo postali priče tiste skrivnostne ljubezni, ki jo je Gospod s svojo smrtjo in vstajenjem razodel svetu« (CS, 52; KKC 1533–1535).

V tej luči imajo vprašanja, ki jih izraža *Sinodalno poročilo*, namen v pastirjih in Božjem ljudstvu prebujati verodostojne in pogumne odgovore za prenovljeno oznanjevanje evangelija družine.

Pogled na Jezusa in Božja pedagogika v zgodovini odrešenja

Ko Cerkev sprejema povabilo papeža Frančiška, gleda na Kristusa v njegovi večni resnici in neizčrpnih novosti, ki razsvetljuje tudi vsako družino. »Kristus je ‚večni evangelij‘ (Apd 14,6), »isti včeraj, danes in na veke« (Heb 13,8), a njegovo bogastvo in njegova lepota sta neizčrpnata. Kristus je vedno mlad in trajen izvir novosti« (VE, 11).

7. *Pogled na Kristusa odpira nove možnosti.* »Kajti vsakokrat ko se vračamo k izviru krščanskega izkustva, se odpirajo nova pota in neslutene možnosti.« (št. 12) *Kako je nauk Svetega pisma vključen v pastoralno delo z družinami? Do katere mere »pogled usmerjen v Kristusa« hrani pogumno in verodostojno družinsko pastoralo?*

8. *Katere vrednote zakona in družine vidijo mladi in zakonci uresničene v svojem življenju in v kakšni obliki? Ali obstajajo vrednote, ki jih lahko postavimo za zgled? (prim. št. 13) Katere so razsežnosti greha, ki se jih moramo varovati in jih premagati?*

9. *Kako je treba upoštevati človeški vzgojni pristop v skladu z Božjim pristopom, da bi bolje razumeli, kaj mora storiti pastorala Cerkve glede življenjskega dozorevanja fantov in deklet na poti v zakon? (št. 13)*

10. *Kaj je treba storiti, da bi pokazali veličino in lepoto daru nerazvezljivosti in bi tako prebudili željo, da bi ju živeli in vedno bolj krepili? (št. 14)*

11. *Kako lahko pomagamo razumeti, da nam odnos z Bogom omogoča premagovati slabosti, ki so prisotne tudi v zakonskih odnosih? (št. 14) Kako pričevati, da Božji blagoslov spremlja usako pristno zakonsko skupnost? Kako pokazati, da zakramentalna milost podpira zakonce na njihovi življenjski poti?*

Družina v Božjem odrešenjskem načrtu (št. 15–16)

Stvariteljska poklicanost k ljubezni med možem in ženo prejema svojo dopolnitev v velikonočni skrivnosti Kristusa Gospoda, ki se daruje brez pridržka in Cerkvi daje značaj njegovega skrivnostnega telesa. Krščanski zakon, ki zajema iz Kristusove milosti, tako za tiste, ki so nanjo poklicani, postaja pot, ki vodi izpopolnitvi ljubezni, to je k svetosti.

12. *Kako je mogoče razumeti, da krščanski zakon ustreza prvotnemu Božjemu načrtu, da je torej izkustvo polnosti, ne pa omejitve? (prim. št. 13)*

13. *Kako razumeti, da je družina »domača Cerkev« (prim. C 11), subjekt in objekt evangelizacije v službi Božjega kraljestva?*

14. *Kako pospeševati zavest misijonarskega poslanstva družine?*

Družina v cerkvenih dokumentih (št. 17–20)

Božje ljudstvo mora bolje poznati nauk Cerkve v vsem njegovem bogastvu. Pastirji, ki skrbijo za čredo, hranijo zakonsko duhovnost z nepretrganim poučevanjem. Ta duhovnost zori po zaslugi nenehnega poslušanja Božje besede, prejetja zakramentov vere in dejanj ljubezni.

15. *Krščanska družina živi v ljubečem pogledu Gospoda in v odnosu z njim raste kot resnična skupnost življenja in ljubezni. Kako razvijati družinsko duhovnost, kako družinam pomagati, da bodo prostor novega življenja v Kristusu? (prim. št. 21)*

16. *Kako razvijati in pospeševati katehetske pobude, ki bodo prispevale k spoznanju in pomagale živeti nauk Cerkve o družini, da bi tako premagale prepad med tem, kar živijo, in tem, kar izpovedujejo, in bi tako podpirale pot spreobrnjenja?*

Nerazvezljivost zakona in veselje, da živimo skupaj (št. 21–22)

»Prava zakonska ljubezen je povzeta v Božjo ljubezen, usmerjata ter bogatita pa jo odrešitvska Kristusova moč ter zveličavno delovanje Cerkve. To dvoje naj bi zakonca učinkovito vodilo k Bogu in jima dajalo pomoč in oporo pri vzvišeni nalogi očeta in matere. Zato sta krščanska zakonca s posebnim zakramentom okrepljena in tako rekoč

posvečena za dolžnosti in dostojanstvo svojega stanu. Ko v moči tega zakramenta spolnjujeta svojo nalogo v zakonu in družini, prežeta s Kristusovim duhom, ki z vero, upanjem in ljubeznijo prešinja vse njuno življenje, tedaj bolj in bolj dosejata svojo popolnost in medsebojno posvečenje, s tem pa tudi skupno vedno bolj prispevata k povečevanju Boga« (CS, 48).

17. Katere pobude lahko vodijo ljudi k temu, da bi bolj razumeli vrednoto nerazvezljivosti in rodovitnosti zakona kot poti k polnosti osebne uresničitve? (prim. tč. 21)

18. Kako predstaviti družino kot prostor, ki je z mnogih vidikov edinstven za doseganje človeške sreče?

19. Drugi vatikanski koncil je ovrednotil naravni zakon in tako obnovil starodavno cerkveno izročilo. V kakšni obliki skuša škofjska pastoralna ovrednotiti to ljudsko modrost kot temelj za univerzalno kulturo in družbo? (prim. št. 22)

Resnica in lepota družine ter usmiljenje do ranjenih in slabotnih družin (tč. 23–28)

Ko smo premišljevali o lepoti uspelih zakonov in urejenih družin ter ovrednotili velikodušno pričevanje tistih, ki so ostali zvesti obljudi, čeprav jih je njihov zakonec zapustil, so se pastirji, zbrani na škofovski sinodi, odprto in pogumno – vendar ne brez zaskrbljenosti in previdnosti – vprašali, kakšen odnos naj ima Cerkev do vernikov (katoličanov), ki so sklenili le civilni zakon, prav tako do tistih, ki preprosto živijo skupaj, in tistih, ki so se po veljavno sklenjenem cerkvenem zakonu ločili in se vnovič le civilno poročili.

Zavedajoč se očitnih omejitev in nepopolnosti, obstoječih v tako različnih situacijah, so sinodalni očetje z odobravanjem sprejeli pogled papeža Frančiška, ki pravi, da »je treba, ne da bi zmanjšali vrednost evangeljskega ideala, z usmiljenjem in potrpežljivostjo sprejemati možne stopnje rasti oseb, ki se gradijo dan za dnem« (VE, 44).

20. Kako bi lahko ljudem pomagali razumeti, da Božje usmiljenje nikogar ne izključuje? Kako pokazati to resnico v pastoralnem delovanju Cerkve do družin, zlasti tistih, ki so ranjene in slabotne? (prim. tč. 28)

21. Kako naj verniki pokažejo osebam, ki še niso prišle do polnega razumevanja daru Kristusove ljubezni, da jih sprejemajo in jih spremljajo z zaupanjem, ne da bi se kakorkoli odrekli oznanilu evangeljskih zahtev? (prim. tč. 24)

22. Kaj je mogoče storiti, da bi v različnih oblikah skupnega življenja moškega in ženske, v katerih je mogoče prepoznati človeške vrednote, bili ti s strani Cerkve deležni spoštovanja, zaupanja in opogumljenja za rast v dobrem in opore, da bi prišli do polnosti spoznanja krščanskega zakona? (prim. tč. 25)

Tretji del

SOOČENJE: PASTORALNE PERSPEKTIVE

Pri poglobljanju tretjega dela *Sinodalnega poročila* je pomembno, da sledimo poteku izredne sinode in orisu, ki je utemeljen na 2. vatikanskem koncilu in v nauku papeža Frančiška. Naloga škofovskih konferenc je, naj to delo nadaljujejo in pri tem na čim ustreznejši način vključujejo vse cerkvene dejavnike, konkretizirane v njihovem specifičnem kontekstu. Treba je storiti vse, da ne bi začeli od začetka, ampak naj se kot izhodiščna točka upošteva že opravljeno delo izredne sinode.

Oznanjujmo evangelij družine danes in v različnih življenjskih okoljih (št. 29–38)

V luči vloge družine in hkrati številnih in različnih izzivov, prisotnih v današnjem svetu, je sinoda poudarila pomembnost prenovljenega prizadevanja za jasno in značilno oznanjevanje evangelija družine.

23. Kako je pri oblikovanju duhovnikov in drugih pastoralnih delavcev prisotna družinska razsežnost? Kako so v to vključene družine?

24. Ali se zavedamo, da hiter razvoj današnje družbe zahteva stalno pozornost glede (nove) govornice v pastoralni komunikaciji? Kako učinkovito pričevati o prioriteti milosti na način, da je družinsko življenje predstavljeno in živeto kot sprejemljivost za Svetega Duha?

25. Kako je mogoče pri oznanjevanju evangelija družine ustvariti pogoje, da bo vsaka družina oblikovana po Božjem

načrtu in bo prepoznavna v svojem dostojanstvu in poslanstvu? Kakšno »pastoralno spreobrnjenje« in katere poglobitve je treba udejanjiti za dosego tega cilja?

26. Ali je v delu za družino prepoznavna pomembnost sodelovanja z družbenimi in političnimi ustanovami? Kako to poteka? Katera merila nas pri tem navdihujejo? Kakšno vlogo imajo lahko pri tem družinska združenja? Kako takšno sodelovanje lahko podpira tudi jasna zavrnitev kulturnih, gospodarskih in političnih procesov, ki ogrožajo družino?

27. Kako podpirati odnose med družino in družbo ter politiko v korist družine? Kako pospeševati podporo mednarodne skupnosti in držav družini?

Vodimo zaročence na poti priprave na zakon (št. 39–40)

Sinoda je priznala, da so bili v zadnjih letih storjeni koraki za ustrezno pripravo mladih za zakon. Poudarila je tudi, da se mora vse krščansko občestvo še bolj zavzemati ne samo v pripravi, ampak tudi v prvih letih (zakonskega in) družinskega življenja.

28. Kako so programi priprave na zakon predstavljeni kot prepoznavanje poklicanosti in poslanstva družine pod vidikom vere v Kristusa? Ali so uresničeni kot prispevek za pristno eklezialno izkustvo? Kako jih prenoviti in izboljšati?

29. Kako je kateheza uvajanja v krščanstvo predstavljena kot odprtost za poklicanost in poslanstvo družine? Kateri koraki so pri tem najpomembnejši? Kako predstaviti odnos med krstom, evharistijo in zakonom? Kako prepoznavati katehumenatski in mistagoški značaj, ki ga tečaji (oblike) priprave na zakon morajo obsegati? Kako v pripravo na zakon vključiti krščansko skupnost?

Spremljajmo prva leta zakonskega življenja (št. 40)

30. Ali je tako v pripravi na poroko kot v spremljanju prvih let zakonskega življenja ustrezno ovrednoten pomemben prispevek pričevanj in podpore, ki ju morejo dati družine, družinska združenja in gibanja? Katera pozitivna izkustva glede tega lahko posredujete ?

31. Na sinodalnih pogovorih je bilo izpostavljeno, da je treba pastoralo spremljanja zakoncev v prvih letih zakona še naprej dopolnjevati. Katere pomembne spodbude so že uresničene? Katere vidike je treba dopolniti na ravni župnije, škofije ter na ravni združenj in gibanj?

Pastoralna skrb za tiste, ki so zgolj civilno poročeni ali živijo v zunajzakonski zvezi (št. 41–43)

V sinodalnih pogovorih so bile poudarjene različnosti, ki izvirajo iz kulturnih in gospodarskih dejavnikov, v tradiciji ukoreninjene prakse, in težave mladih glede odločitve, ki jih zavezuje vse življenje.

32. Katera merila je treba upoštevati za pravilno prepoznavanje (razlikovanje) različnih situacij v luči cerkvenega nauka, ki uči, da so enost, nerazvezljivost in odprtost za življenje bistvene prvine krščanskega zakona?

33. Ali se je krščanska skupnost sposobna pastoralno vključiti v teh situacijah? Kako lahko pomaga pri prepoznavanju (razlikovanju) pozitivnih in negativnih elementov v življenju oseb, ki živijo v civilnem zakonu, da bi jih usmerila in podprla na poti rasti in spreobrnjenja k zakramentu zakona? Kako pomagati tistim, ki živijo v zunajzakonskih skupnostih, da se odločijo za poroko?

34. Kako posebej odgovoriti na vprašanja, ki jih postavljajo tradicionalne oblike zakona po stopnjah ali dogovori med družinama?

Skrb za razdrte družine (tiste, ki živijo ločeno; ločene, ki niso vnovič poročeni; ponovno poročene ločene; enostarševske družine) (tč. 44–54)

V sinodalnih razpravah je bila izražena potreba po ustrezni umetnosti pastoralnega spremljanja, da bomo »svojemu ravnanju dali zdravilen ritem ljubezni, s spoštljivim pogledom sočutja, ki pa hkrati ozdravlja, osvobaja in bodri k zorenju v krščanskem življenju« (Apostolska spodbuda *Veselje evangelija*, 169).

35. *Ali je krščanska skupnost pripravljena skrbeti za ranjene družine, da bi tako izkusile Očetovo usmiljenje? Kako se krščanska skupnost lahko zavzema za odstranitev družbenih in gospodarskih dejavnikov, ki jih te situacije povzročajo? Katere korake smo že storili in katere je treba storiti, da bi podprli te dejavnosti in misijonarsko zavest, ki jo podpira?*

36. *Kako pospeševati prepoznavanje pastoralnih načrtov na ravni krajevnih Cerkv? Kako glede tega razviti dialog med različnimi delnimi Cerkvami »s Petrom in pod Petrom«?*

37. *Kako omogočiti po možnosti brezplačne, dostopnejše in dejavnejše postopke ugotavljanja ničnosti zakona? (št. 48)*

38. *Pastorala zakramentov (prejem zakramentov) v zvezi z ločenimi in vnovič poročeni nalaga nadaljnjo poglobitev, pri čemer je treba upoštevati prakso pravoslavne Cerkve ter imeti pred očmi »razliko med objektivnim stanjem greha in olajšujočimi okoliščinami«. (tč. 52) Kakšne so perspektive, v katerih se moremo gibati? Kakšne so možne prakse? Katera priporočila lahko damo, da bi preprečili oblike nedovoljenih ali nekoristnih zadržkov?*

39. *Ali sedanji predpisi omogočajo veljavne odgovore na izzive, ki jih postavljajo mešani in medverski zakoni? Ali je treba upoštevati še druge dejavnike?*

Pastoralna skrb za osebe z istospolno usmerjenostjo (št. 55–56)

Pastoralna skrb za osebe z istospolno usmerjenostjo je danes poseben izziv tudi zaradi načina, kako se izražajo njihove pravice v družbi.

40. Kako krščanska skupnost izkazuje pastoralno skrb družinam, ki imajo v svoji sredi osebe z istospolnim nagnjenjem? Kako v luči evangelija izvajati skrb za te osebe, pri čemer se moramo varovati kakršnekoli oblike krivične diskriminacije? Kako v takih okoliščinah tem osebam predložiti Božje oznanilo?

Posredovanje življenja in izziv upadanja rojstev (tč. 57–59)

Posredovanje življenja je bistveni element poklicanosti in poslanstva družine. »Zakonci naj se zavedajo, da so sodelavci ljubezni Boga Stvarnika in tako rekoč njegovi razlagalci. To je treba imeti kot njim lastno poslanstvo« (CS, 50).

41. Kateri najpomembnejši koraki so storjeni za učinkovito oznanjevanje in pospeševanje odprtosti za življenje, za lepoto in človeško dostojanstvo sprejetja materinstva in očetovstva v luči okrožnice bl. papeža Pavla VI. Posredovanje človeškega življenja (Humanae vitae)? Kako vzpostaviti tak dialog z znanostjo ter biomedicinskimi tehnologijami, da bo v prenosu življenja spoštovana človeška ekologija?

42. Velikodušno materinstvo in očetovstvo potrebuje strukture in sredstva. Ali krščanska skupnost živi dejavno solidarnost in subsidiarnost (na tem področju)? Kako? Ali je pogumno v predlogih, ki jih je treba sprejeti na družbeno-politični ravni? Kako spodbujati posvojitve in rejništvo kot odlično znamenje rodovitne velikodušnosti? Kako pospeševati skrb za otroke in njihovo spoštovanje?

43. *Kristjan živi očetovstvo in materinstvo kot odgovor na poklicanost. Ali je ta poklicanost v katehezi ustrezno poudarjena? Kateri vzgojni programi so predloženi, da bi takšni programi usmerjali zavest poročenih? Ali se dovolj zavedamo posledic demografskih sprememb?*

44. *Kako se Cerkev zavzema, da bi premagali sramoto splava in učinkovito širili kulturo življenja?*

Izzivi vzgoje in vloga družine pri evangelizaciji
(št. 60–61)

45. *Vzgojno poslanstvo staršev ni vedno lahko. Ali so deležni solidarnosti in podpore krščanske skupnosti? Katere programe oblikovanja jim lahko priporočamo? Katere korake moramo storiti, da bo njihova vzgojna vloga priznana na družbeno-politični ravni?*

46. *Kako lahko krepimo zavedanje staršev in krščanskih družin, da je dolžnost prenosa vere bistvena razsežnost krščanske identitete?*

*Prevod Rafko Valenčič,
lektoriral Janez Zupet*

KRATICE

Drugi vatikanski vesoljni cerkveni zbor (1962–1965)

AA – LA	Apostolicam actuositatem – Odlok o laiškem apostolatu (1965)
AG – M	Ad gentes – Odlok o misijonski dejavnosti Cerkve (1965)
GS – CS	Gaudium et spes – Pastoralna konstitucija o Cerkvi v sedanjem svetu (1965)
LG – C	Lumen gentium – Dogmatična konstitucija o Cerkvi (1964)
NA – N	Nostra aetate – Odlok o nekrščanskih verstvih (1965)

Drugi dokumenti

CUO – PIO	Kongregacija za verski nauk, Considerazioni circa i progetti di riconoscimento legale delle unioni tra persone omosessuali – Premislek o predlogih za pravno priznanje zvez med istospolnimi osebami, Cerkevni dokumenti – Nova serija 2, Ljubljana 1993.
DC – DZ	Papeški svet za zakonska besedila, Dignitas conubii – Dostojanstvo zakona, Cerkevni dokumenti 142, Ljubljana 2014.
DCE – BJL	Benedikt XVI., Okrožnica Deus caritas est – Bog je ljubezen, Cerkevni dokumenti 112, Ljubljana 2006.
EG – VE	Papež Frančišek, Apostolska spodbuda Evangelii gaudium – Veselje evangelija, Cerkevni dokumenti 1943, Ljubljana 2014.
EV – EŽ	Janez Pavel II., Okrožnica Evangelium vitae – Evangelij življenja, Cerkevni dokumenti 60, Ljubljana 1995.

- FC – OD Janez Pavel II., Apostolska spodbuda Familiaris consortio – O družini, Cerkevni dokumenti 16, Ljubljana 1982.
- GS – PD Janez Pavel II., Gratissimum sane – Pismo družinam, Cerkevni dokumenti 54, Ljubljana 1994.
- HV – PČŽ Pavel VI., Okrožnica Humanae vitae – Posredovanje človeškega življenja, Ljubljana 1968 (2. izdaja 2014).
- IL – DG Izredna škofovska sinoda 2014, Instrumentum laboris – Delovno gradivo, Roma 2013.
- LF – LV Papež Frančišek, Okrožnica Lumen fidei – Luč vere, Cerkevni dokumenti 138, Ljubljana 2013.
- CCC – KKC Catechismo della Chiesa cattolica– Katekizem katoliške Cerkevne, Ljubljana 1993.
- MD – DŽ Janez Pavel II., Apostolsko pismo Mulieris dignitatem – O dostojanstvu žene, Cerkevni dokumenti 40, Ljubljana 1989.
- NMI – ZNT Janez Pavel II., Apostolsko pismo Novo millennio ineunte – Ob začetku novega tisočletja, Cerkevni dokumenti 91, Ljubljana 2001.
- RM – OP Janez Pavel II., Okrožnica Redemptoris missio – Odrešenikovo poslanstvo, Cerkevni dokumenti 46, Ljubljana 1991.

Kazalo

Andrej Glavan SPREMNA BESEDA	5
Tretje izredno splošno zasedanje škofovske sinode SINODALNO POROČILO – RELATIO SYNODI Pastoralni izzivi družine v kontekstu evangelizacije	
UVOD	9
Prvi del.....	
POSLUŠANJE: KONTEKST IN IZZIVI GLEDE DRUŽINE ..	11
Družbeno-kulturni kontekst	11
Pomembnost čustvenega življenja	13
Izziv za pastoralo	14
Drugi del	
POGLEDE NA KRISTUSA: EVANGELIJ DRUŽINE	15
Pogled na Kristusa	
in Božja pedagogika v zgodovini odrešenja	15
Družina v Božjem odrešenjskem načrtu	16
Družina v cerkvenih dokumentih	17
Nerazvezljivost zakona in veselje, da živimo skupaj	19
Resnica in lepota družine	
in usmiljenje do ranjenih in slabotnih družin	20
Tretji del	
SOOČENJE: PASTORALNE PERSPEKTIVE	23
Oznanjujmo evangelij družine danes	
v različnih življenjskih okoljih	23
Vodimo zaročence na poti priprave na zakon	25
Spremljajmo prva leta zakonskega življenja	26
Pastoralna skrb za tiste, ki so zgolj civilno poročeni	
ali živijo v zunaj zakonski zvezi	26

Ozdravljajmo razdrte družine (tiste, ki živijo ločeno; ločene, ki niso vnovič poročeni; ponovno poročene ločene; enostarševske družine)	28
Pastoralna skrb za osebe z istospolno usmerjenostjo	31
Posredovanje življenja in izzivi upadanja rojstev	32
Izziv vzgoje in vloga družine pri evangelizaciji	33
SKLEP	34

VPRAŠANJA GLEDE SPREJEMANJA IN POGLABLJANJA SINODALNEGA SPOROČILA

Predgovor	35
Sinodalno poročilo 3. splošnega izrednega zasedanja ..	35
Predhodno vprašanje glede vseh delov sinodalnega poročila	36

Prvi del

POSLUŠANJE: KONTEKSTI IN IZZIVI GLEDE DRUŽINE ..	37
Družbeno-kulturni kontekst (št. 5–8)	38
Pomembnost čustvenega življenja (št. 9–10)	38
Izziv za pastoralo (št. 11)	30

Drugi del

POGLED, UPRT V KRISTUSA: EVANGELIJ DRUŽINE	40
Pogled na Jezusa in Božja pedagogika v zgodovini odrešenja	40
Družina v Božjem odrešenjskem načrtu (št. 15–16)	41
Družina v cerkvenih dokumentih (št. 17–20)	42
Nerazvezljivost zakona in veselje, da živimo skupaj (št. 21–22)	42
Resnica in lepota družine ter usmiljenje do ranjenih in slabotnih družin (tč. 23–28)	43

Tretji del

SOOČENJE: PASTORALNE PERSPEKTIVE	45
Oznanjajmo evangelij družine danes in v različnih življenjskih okoljih (št. 29–38)	45

Vodimo zaročence na poti priprave na zakon (št. 39–40) ...	46
Spremljajmo prva leta zakonskega življenja (št. 40)	47
Pastoralna skrb za tiste, ki so zgolj civilno poročeni ali živijo v zunajzakonski zvezi (št. 41–43)	47
Skrb za razdrte družine (tiste, ki živijo ločeno; ločene, ki niso vnovič poročeni; ponovno poročene ločene; enostarševske družine) (tč. 44–54)	48
Pastoralna skrb za osebe z istospolno usmerjenostjo (št. 55–56)	49
Posredovanje življenja in izziv upadanja rojstev (tč. 57–59)	49
Kratice	51
Kazalo	53

Beleške

Beleške

Beleške

Beleške

Zbirka CERKVENI DOKUMENTI

1. Papeški govori v Mehiki. Poslanica škofov iz Pueble (1979)
2. Janez Pavel II., Okrožnica Človekov Odrešenik (1979)
3. Papež Janez Pavel II., Na Poljskem (1979)
4. Veselje in veličina življenja (1980)
5. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o katezezi (1980)
6. Janez Pavel II., Na Irskem in v ZDA (1980)
7. Janez Pavel II., Afriški govori (1980)
8. Janez Pavel II., Govor v UNESCO (1980)
9. Janez Pavel II., Sveti Benedikt (1981)
10. Janez Pavel II., Okrožnica o božjem usmiljenju (1981)
11. Janez Pavel II., V ZR Nemčiji (1981)
12. Janez Pavel II., Na Daljnem vzhodu (1981)
13. Janez Pavel II., Okrožnica o človeškem delu (1981)
14. Mednarodno leto prizadetih (1982)
15. Redovniki v Cerkvi (1982)
16. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o družini (1982)
17. Janez Pavel II., Sveto leto odrešenja (1983)
18. Duhovni poklici (1983)
19. Nemški in francoski škofje o miru (1984)
20. Janez Pavel II., V Avstriji (1984)
21. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o odrešenjskem trpljenju (1984)
22. Smernice za vzgojo človeške ljubezni (1984)
23. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o redovništvu (1984)
24. Navodilo o teologiji osvoboditve (1984)
25. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o pokori in spravi (1985)
26. Janez Pavel II., Apostolsko pismo vsem mladim sveta (1985)
27. Janez Pavel II., Okrožnica Apostola Slovanov (1985)
28. Dostojanstvo človeka, Bioetika (1985)
29. VI. simpozij evropskih škofov (1986)
30. Škofovska sinoda: 20 let koncila (1986)
31. Navodila o krščanski svobodi in osvoboditvi (1986)
32. Janez Pavel II., Okrožnica o Svetem Duhu (1986)
33. Kristološka vprašanja (1987)
34. Janez Pavel II., Okrožnica o Odrešenikovi Materi (1987)
35. Ekleziološka vprašanja (1987)
36. Navodilo o daru življenja (1987)
37. Janez Pavel II., Okrožnica o skrbi za socialno vprašanje (1988)
38. Tisoč let krščanstva v Rusiji (1988)
39. Veselo oznanilo evangelija in vzgoja v veri (1989)
40. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o dostojanstvu žene (1989)

41. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o krščanskih laikih (1989)
42. Mir v pravičnosti (1989)
43. Škofje ZDA – Papeški svet: AIDS (1990)
44. O meditaciji: Študij cerkvenih očetov (1990)
45. Janez Pavel II., Okrožnica Ob stoletnici (1991)
46. Janez Pavel II., Okrožnica Odrešenikovo poslanstvo (1991)
47. MSK: Kateheza odraslih v krščanski skupnosti (1991)
48. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda Dal vam bom pastirjev (1992)
49. Škofovska sinoda o Evropi: Katoličani v Evropi (1992)
50. Papeški svet za družbeno obveščanje: Na pragu novih časov (1992)
51. Mednarodna teološka komisija: Eshatološka vprašanja (1993)
52. Janez Pavel II., Okrožnica Sijaj resnice (1994)
53. Ekumenski pravilnik (1994)
54. Janez Pavel II., Pismo družinam (1994)
55. Carlo Maria Martini, Cerkev in javna glasila (1994)
56. Direktorij za službo in življenje duhovnikov (1994)
57. Bratsko življenje v skupnosti (1994)
58. Janez Pavel II., Apostolsko pismo V zarji tretjega tisočletja (1995)
59. Cerkev in kultura (1995)
60. Janez Pavel II., Okrožnica Evangelij življenja (1995)
61. Komisija Pravičnost in mir pri SŠK, Izjave (1995)
62. Mednarodno leto žensk (1996)
63. Janez Pavel II., Okrožnica Da bi bili eno (1996)
64. Janez Pavel II., Govori v Sloveniji (1996)
65. Janez Pavel II., Posinodalna apost. spodbuda Posvečeno življenje (1996)
66. Papeški svet za družino, Človeška spolnost – resnica in pomen (1996)
67. Janez Pavel II., Govor na 50. generalni skupščini OZN (1996)
68. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Luč z Vzhoda (1996)
69. Papeški odbor za medn. evhar. kongrese: Evharistija in svoboda (1997)
70. Janez Pavel II., Papeški svet za družino, Zakrament sprave (1997)
71. Papeški svet za družino, Priprava na zakon (1997)
72. Papeški svet za družbeno obveščanje, Etika oglaševanja (1997)
73. CEI, Direktorij družinske pastorale za Cerkev v Italiji (1997)
74. Navodilo o sodelovanju laikov pri službi duhovnikov (1998)
75. Splošni pravilnik za katehezo (1998)
76. Novi duhovni poklici za novo Evropo (1998)
77. Spominjamo se: Premišljevanje o holokavstu (1998)

78. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Gospodov dan (1998)
79. Janez Pavel II., Skrivnost učlovečenja (1999)
80. Janez Pavel II., Okrožnica Vera in razum (1999)
81. CEI, Načrtovanje novih cerkva in Preureditev cerkva (1999)
82. Janez Pavel II., Pismo umetnikom (1999)
83. Papeški svet za laike, Dostojanstvo starejših ljudi (1999)
84. Janez Pavel II., Pismo starejšim (1999)
85. Papeški svet za kulturo, Za pastoralo kulture (2000)
86. Kongregacija za duhovščino, Duhovnik za tretje tisočletje (2000)
87. Papeška biblična komisija, Interpretacija Svetega pisma v Cerкви (2000)
88. Papeški svet za past. zdravstvenih delavcev, Listina zdravstvenih delavcev (2000)
89. Papeški svet za družbeno obveščanje, Etika v družbenem obveščanju (2000)
90. Izjava socialne komisije francoskih škofov, Rehabilitirati politiko (2001)
91. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Ob začetku novega tisočletja (2001)
92. Kongregacija za nauk vere, Navodilo o molitvi za ozdravljenje (2001)
93. Papeški svet za družino, Zakon, družina in zunajzakonske skupnosti (2001)
94. Kongregacija za bogoslužje, Splošna ureditev rimskega misala (2002)
95. CEI, Kako oznanjati evangelij v svetu, ki se spreminja (2002)
96. Papeški svet za družbeno obveščanje, Cerkev in internet (2002)
97. Papeška komisija za kulturne dobrine, Cerkev in kulturne dobrine (2002)
98. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Rožni venec Device Marije (2002)
99. Kongregacija za duhovščino, Duhovnik, pastir in voditelj župnijskega občestva (2002)
100. Kongregacija za ustanove posvečenega življenja, Znova začeti pri Kristusu (2003)
101. Janez Pavel II., Okrožnica Cerkev iz evharistije (2003)
102. Kongregacija za bogoslužje in za zakramente, Direktorij za ljudske pobožnosti in bogoslužje (2003)
103. Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda Cerkev v Evropi (2003)
104. Papeški svet za kulturo, Jezus Kristus prinašalec žive vode (2003)

105. Papeški svet za pastoralno zdravje, Cerkev, mamila in odvisnost (2004)
106. Kongregacija za katoliško vzgojo, Stalni diakoni (2004)
107. Kongregacija za verski nauk, Pismo o sodelovanju moških in žensk (2004)
108. Kongregacija za bogoslužje, Navodilo o zakramentu odrešenja (2004)
109. Papeški svet za pastoralno migrantov in potujočih, Navodilo Kristusva ljubezen do migrantov (2005)
110. Papeška biblična komisija, Judovsko ljudstvo in njegovi sveti Spisi v krščanskem Svetem pismu (2005)
111. Papež Benedikt XVI., Homilije in govori (2005)
112. Papež Benedikt XVI., Okrožnica Bog je ljubezen (2006)
113. Papež Pij XII., Okrožnica o češčenju Presvetega Srca Jezusovega Haurietis aquas in gaudio (1956–2006)
114. Papež Benedikt XVI., Apostolsko potovanje na Bavarsko (2006)
115. Papež Benedikt XVI., Posinodalna apostolska spodbuda Evharistija – zakrament ljubezni (2007)
116. Papež Benedikt XVI., Apostolsko pismo – Motuproprij Summorum pontificum (2007)
117. Slovenska škofovska konferenca, Nova ureditev Cerkve v Sloveniji leta 2006 (2007)
118. Papež Benedikt XVI., Okrožnica Rešeni v upanju (2008)
119. Papeški svet za pastoralno migrantov in potujočih, Navodilo o pastoralni oskrbi ljudi na cesti (2008)
120. Italijanska škofovska konferenca, Šport in krščansko življenje (2008)
121. Papež Benedikt XVI., Pastoralni obisk v ZDA (2008)
122. Kongregacija za ustanove posvečenega življenja ..., Služba oblasti in pokorščina (2008)
123. Marc card. Ouellet, Evharistija, Božji dar za življenje sveta (2009)
124. Papeška biblična komisija, Sveto pismo in morala (2009)
125. Kongregacija za verski nauk, Dostojanstvo osebe. Navodilo o nekaterih bioetičnih vprašanjih (2009)
126. Benedikt XVI., Pismo za leto duhovništva ob 150-letnici smrti sv. Janeza Marije Vianneya (2009)
127. Benedikt XVI., Okrožnica Ljubezen v resnici (2009)
128. Papeški svet za pastoralno migrantov in potujočih, Navodilo o pastoralni oskrbi Romov (2010)
129. Papež Benedikt XVI., Apostolsko potovanje na Portugalsko (2010)
130. Mednarodna teološka komisija, V iskanju univerzalne etike – Nov pogled na naravni moralni zakon (2010).

131. Papež Benedikt XVI., Posinodalna apostolska spodbuda Gospodova beseda – Verbum Domini (2011)
132. Italijanska škofovska konferenca, Pismo iskalcem Boga (2011)
133. Benedikt XVI., Apostolsko potovanje v Nemčijo (2011)
134. Papež Benedikt XVI., Apostolsko pismo Vrata vere – Porta fidei (2012)
135. Kongregacija za duhovščino, Duhovnik služabnik božjega usmiljenja (2012)
136. Mednarodna teološka komisija, Teologija danes – pogledi, viri in merila (2012)
137. Kongregacija za katoliško vzgojo, Pastoralne smernice za pospeševanje poklicev v službeno duhovništvo (2013)
138. Papež Frančišek, Okrožnica luč vere – Lumen fidei (2013)
139. Kongregacija za duhovščino, Direktorij za službo in življenje duhovnikov (2013)
140. Papež Frančišek, Apostolska spodbuda Veselje evangelija (2014)
141. Komisija škofovskih konferenc Evropske skupnosti, Evropska skupnost solidarnosti in odgovornosti (2014)
142. Papeški svet za zakonska besedila, Navodilo Dostojanstvo zakona (2014)
143. Papeški svet Pravičnost in mir, Poslanstvo krščanskega poslovnega – Razmišljanje (2014)
144. Papež Pavel VI., Okrožnica Posredovanje človeškega življenja (nova izdaja) (2014)
145. Tretje izredno splošno zasedanje škofovske sinode – Sinodalno poročilo (2015)

ZALOŽBA
DRUŽINA

9 789610 401339